

RJ-Uiting 2007-6: 'Aanvullingen op de RJ-bundel 2005 voor kleine rechtspersonen'

Ten geleide

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) heeft vorig jaar besloten om vooralsnog geen aparte bundel, jaareditie 2006, voor de kleine rechtspersonen (RJK-bundel) uit te brengen. De reden hiervoor was dat er op dat moment nog onvoldoende duidelijkheid was over het verdere verloop van het harmonisatieproject van het ministerie van Justitie. In het kader van dit project is het ministerie van Justitie bezig met de voorbereidingen van een wetsvoorstel dat het voor kleine rechtspersonen mogelijk maakt de commerciële jaarrekening op te stellen op basis van fiscale grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. Deze harmonisatie van commerciële en fiscale grondslagen past in het streven van de overheid om de administratieve lasten voor ondernemers te verlagen. De exacte planning van het wetgevingsproces is op dit moment nog niet bekend en moet worden afgewacht.

Om te voorkomen dat er in de tussentijd onduidelijkheid zou gaan ontstaan over de toepassing en de status van de (ontwerp-)Richtlijnen op het gebied van de verslaggeving voor de kleine rechtspersonen, heeft de Raad voor de Jaarverslaggeving besloten een aparte RJ-Uiting uit te brengen. Deze RJ-Uiting is een aanvulling op de jaareditie 2005 van de RJ-bundel voor kleine rechtspersonen. Het plan is om in december 2007 weer een aparte RJK-bundel, jaareditie 2007 te publiceren.

In deze RJ-Uiting is aandacht besteed aan de in de bundel 2005 opgenomen ontwerp-Richtlijnen. Een aantal van deze ontwerp-Richtlijnen is omgezet in Richtlijnen. Deze Richtlijnen zijn in de RJ-Uiting nader toegelicht. Verder zijn in deze RJ-Uiting de wijzigingen verwerkt, zoals deze zijn opgenomen in de bundel 2006 voor middelgrote en grote rechtspersonen, uiteraard uitsluitend voor zover deze van toepassing zijn voor de kleine rechtspersonen. Ten slotte is in deze RJ-Uiting een aantal ontwerp-Richtlijnen voor de kleine rechtspersonen opgenomen.

Deze RJ-Uiting moet gelezen worden in samenhang met de RJ-bundel voor kleine rechtspersonen, jaareditie 2005.

De wijzigingen ten opzichte van jaareditie 2005 worden hierna op hoofdlijnen toegelicht.

Vervolgens zijn de teksten in 'clean' versie weergegeven. In de bijlage zijn de nieuwe (ontwerp-)Richtlijnen onderstreept en de vervallen Richtlijnen doorgestreept opgenomen.

Hoofdstuk A1 Inleiding, status, doelstellingen en uitgangspunten

In 2006 zijn de grensbedragen zoals genoemd in artikel 2:396 lid 1 BW verhoogd. In verband hiermee is de in alinea 101 opgenomen wettekst gewijzigd.

Naar aanleiding van de verhoging van de grensbedragen is in 2006 de RJ-Uiting 2006-6 “Toepassing van de wijziging van de grensbedragen 2006” verschenen. In de RJ-Uiting is aangegeven vanaf welk boekjaar de grensbedragen kunnen worden toegepast. In de praktijk was onduidelijkheid ontstaan over de vraag hoe de toepassing zich verhoudt tot het voorschrift van het eerste lid van de artikelen 2:396 en 2:397 BW, dat de rechtspersoon op twee opeenvolgende balansdata moet hebben voldaan aan twee van de drie criteria van een bepaalde categorie, om als middelgrote of kleine rechtspersoon te worden geclassificeerd. Om voor boekjaren die zijn begonnen op of na 1 januari 2006, vast te stellen of op twee achtereenvolgende balansdata is voldaan aan de hoogte van de grensbedragen, mogen ook voor het vorige boekjaar (dat is begonnen op of na 1 januari 2005) de aangepaste grensbedragen worden gehanteerd. Uit overleg met het ministerie van Justitie is gebleken dat hiermee invulling wordt gegeven aan de bedoeling van de wetgever om het bedrijfsleven al in een zo vroeg mogelijk stadium te laten profiteren van de verlichting van de administratieve lasten ten gevolge van de verhoging van de grensbedragen.

Hoofdstuk A2 Verwerking en waardering

De ontwerp-Richtlijn alinea 108a is definitief geworden en is opgenomen als aanvulling op de bestaande alinea 108. Deze aanvulling geeft een nadere toelichting op de toepassing van verslaggevingsregels bij veranderingen in de economische realiteit met betrekking tot een actief of een post van het vreemd vermogen. Aangegeven wordt dat steeds moet worden uitgegaan van de te verwachten economische voordelen en risico's.

De in dit hoofdstuk opgenomen alinea's 110 tot en met 112 over huur, pacht en huurkoop zijn vervallen. Deze Richtlijnen zijn verwerkt in het hoofdstuk B 11 Leasing.

Het in de editie 2005 als ontwerp-Richtlijn opgenomen hoofdstuk A2, paragraaf 4 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta transacties is nagenoeg ongewijzigd omgezet in een definitieve Richtlijn.

Hoofdstuk A3 Stelselwijzigingen, schattingswijzigingen en foutenherstel

De ontwerp-alinea's in dit hoofdstuk zijn ongewijzigd omgezet in definitieve Richtlijnen.

In hoofdstuk A3, paragraaf 1 Stelselwijzigingen is het toegestane alternatief voor de verwerking van een stelselwijziging als bijzondere post in het resultaat vervallen. De RJ acht het niet langer aanvaardbaar het cumulatieve effect van stelselwijzigingen als een bijzondere post in het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening te presenteren. Op deze wijze wordt het resultaat niet beïnvloed door stelselwijzigingen en wordt de onderlinge vergelijkbaarheid tussen jaren verbeterd.

Verder is in alinea 114 bepaald dat bij een wijziging van een stelsel in de toelichting de betekenis van de stelselwijziging voor individuele posten moet worden vermeld.

In hoofdstuk A3, paragraaf 2 Schattingswijzigingen is aan alinea 205 toegevoegd dat een schattingswijziging niet altijd hoeft te leiden tot verwerking in de winst- en verliesrekening. Indien een schattingswijziging betrekking heeft op activa of verplichtingen, of op een post van het eigen vermogen, wordt het effect van de schattingswijziging verwerkt door het aanpassen van de boekwaarde van het gerelateerde actief, de gerelateerde verplichting of de gerelateerde post van het eigen vermogen in de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt.

Hoofdstuk A4 Gebeurtenissen na balansdatum

In 2006 is de RJ-Uiting 2006-3 verschenen, waarin aandacht is besteed aan aanpassingen van de Richtlijnen in verband met expliciete wettelijke opties. Hierin is ondermeer aandacht besteed aan de verwerking van buitengewone waardeverminderingen. Op grond van artikel 2:387 lid 3 BW is het wettelijk toegestaan om rekening te houden met redelijkerwijs te voorziene buitengewone waardeverminderingen van vlottende activa. De oude tekst van alinea 105, waarin deze wettelijke optie werd beperkt, is vervallen. In de nieuwe alinea is de wettelijke optie expliciet benoemd. Wel wordt aanbevolen deze wettelijke optie niet toe te passen. Als de buitengewone waardevermindering niet tot uitdrukking is gebracht in de waardering, dan wordt deze buitengewone waardevermindering toegelicht onder de overige gegevens, als gebeurtenis na balansdatum die geen nadere informatie geeft over de feitelijke situatie op balansdatum.

Hoofdstuk B2 Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen

De in de jaareditie 2005 opgenomen ontwerp-Richtlijn B2, paragraaf 1 Materiële vaste activa is omgezet in een definitief hoofdstuk. Het hoofdstuk is gemoderniseerd en in overeenstemming gebracht met de structuur van andere hoofdstukken. Naar aanleiding van ontvangen commentaren zijn enkele aanpassingen en tekstuele wijzigingen doorgevoerd.

In hoofdstuk B2, paragraaf 2 Vastgoedbeleggingen is de ontwerp-alinea 214 omgezet in een definitieve Richtlijn.

Hoofdstuk B3 Financiële vaste activa en consolidatie

In de jaareditie 2005 waren enkele alinea's opgenomen over de personal holding en participatiemaatschappijen. Door het mogen toepassen van de consolidatievrijstelling ingevolge artikel 2:407 lid 2 BW, zijn deze alinea's voor kleine rechtspersonen minder relevant. De Raad voor de Jaarverslaggeving heeft besloten de betreffende alinea's niet meer op te nemen in de RJk-bundel, maar voor die onderwerpen te volstaan met een verwijzing naar de RJ-bundel, hoofdstuk 217 Consolidatie. De verwijzing naar de RJ-bundel is opgenomen in alinea 309 en 310.

Verder is in dit hoofdstuk een nieuwe ontwerp-alinea B3.119a opgenomen over de waardering van deelnemingen volgens de vermogensmutatiemethode, met een negatief eigen vermogen. In de ontwerp-alinea is aangegeven dat bij de waardering van deze deelnemingen ook andere langlopende belangen in de deelneming in aanmerking moeten worden genomen.

Hoofdstuk B4 Voorraden

De in jaareditie 2005 opgenomen ontwerp-Richtlijn B4, paragraaf 1 Algemeen is nagenoeg ongewijzigd omgezet in een definitief hoofdstuk ter vervanging van het oude hoofdstuk B4, paragraaf 1 Algemeen. Het hoofdstuk is gemoderniseerd en in overeenstemming gebracht met de structuur van andere hoofdstukken.

In alinea 107 is, in afwijking van de ontwerp-Richtlijn, de wettelijke mogelijkheid om bij de waardering van vlottende activa rekening te houden met een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering, wel toegestaan. Maar omdat deze buitengewone waardevermindering geen nadere informatie geeft over de situatie per balansdatum wordt aanbevolen deze wettelijke optie niet toe te passen.

Hoofdstuk B8 Eigen vermogen

Aan alinea 110 zijn twee ontwerp-Richtlijnen toegevoegd. De ontwerp-Richtlijnen hebben betrekking op de verwerking van de verminderingen van een herwaarderingsreserve ten gunste van het resultaat, waarover in artikel 2:390 lid 4 BW is bepaald dat deze in een afzonderlijke post moet worden opgenomen. In de ontwerp-Richtlijnen is aangegeven op welke wijze dit wordt verwerkt.

Hoofdstuk B9 Verplichtingen/Schulden

De ontwerp-alinea's 104 en 206 zijn ongewijzigd omgezet in definitieve Richtlijnen.

In alinea 104 zijn nadere bepalingen opgenomen voor de rubricering van langlopende schulden bij herfinanciering.

In alinea 206 is de verplichting om de aflossingen op langlopende schulden voor het eerstkomende jaar te rubriceren onder de kortlopende schulden, vervallen. Wel spreekt de Raad voor de Jaarverslaggeving haar voorkeur uit voor een zodanige presentatie.

Hoofdstuk B10 Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen

In 2007 is RJ-Uiting 2007-1 verschenen met Richtlijnen over de verwerking van verwijderingverplichtingen in de jaarrekening van door producenten op de markt gebrachte producten. Op grond van internationale wet- en regelgeving kunnen rechtspersonen aansprakelijk en verantwoordelijk worden gesteld voor de verwijdering van door hen op de markt gebrachte producten. Deze materie kan ook van belang zijn voor kleine rechtspersonen. In hoofdstuk B10 is een verwijzing opgenomen naar de RJ-bundel waar dit onderwerp verder is uitgewerkt.

Hoofdstuk B11 Leasing

Ontwerp-Richtlijn 106 is omgezet in een definitieve Richtlijn. Hierin is een nadere toelichting opgenomen voor de classificatie als financiële leasing, dan wel operationele leasing, voor lease-overeenkomsten ter zake van grond en gebouwen. Toegestaan is om de bestanddelen grond en gebouwen afzonderlijk in beschouwing te nemen.

Ontwerp-Richtlijn 107 is omgezet in een definitieve richtlijn. Hierin is een nadere toelichting

opgenomen op de berekening van de contante waarde van de leasetermijnen en de hierbij te hanteren rentevoet.

Hoofdstuk B13 Winst- en verliesrekening

In de RJ-bundel jaareditie 2006 is in hoofdstuk 270 De winst- en verliesrekening de post buitengewone posten, nader toegelicht. Deze wijziging is verwerkt in alinea B13.115. Er zijn nu ook voorbeelden opgenomen van gebeurtenissen die nooit zullen leiden tot posten die als buitengewoon worden aangemerkt.

Verder is in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de verwerking van verkooptransacties met terug (ver) koopovereenkomsten. In de RJ-Uiting 2005-5 worden verschillende vormen beschreven van terug (ver)koopovereenkomsten. Hierbij wordt nader ingegaan op de vraag hoe deze transacties in de jaarrekening verwerkt worden. De verwerking is vervolgens toegelicht met behulp van enkele praktijkvoorbeelden. Deze uitwerkingen zijn in de jaareditie 2006 opgenomen als bijlage 2 bij hoofdstuk 270 De winst- en verliesrekening. In de RJ-bundel voor kleine rechtspersonen, wordt hiernaar verwezen aangezien deze vraagstukken zich ook kunnen voordoen bij kleine rechtspersonen. De verwijzing vindt plaats in een nieuwe alinea in hoofdstuk B13 Winst- en verliesrekening.

Hoofdstuk B15 Belastingen naar de winst

De wet (artikel 2:390 lid 5 BW) staat toe dat geen rekening wordt gehouden met de latente belasting over herwaarderingen. De wettelijke optie is opgenomen in alinea 111 van hoofdstuk B15 Belastingen naar de winst. Wel wordt een sterke voorkeur uitgesproken voor het vormen van een latentie.

Verzoek tot commentaar

De gewijzigde richtlijnen die in deze RJ-Uiting definitief zijn geworden, zijn van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2007. Eerdere toepassing (vanaf 1 januari 2006) wordt aanbevolen. De Raad voor de Jaarverslaggeving nodigt uit tot het inzenden van reacties en commentaren op de in deze RJ-Uiting opgenomen ontwerp-Richtlijnen. Deze reacties en commentaren ziet de RJ graag uiterlijk **1 juli 2007** tegemoet.

Reacties en commentaren kunnen schriftelijk worden ingediend bij het RJ-secretariaat. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van een on-line invulformulier op de website van de RJ.

Reacties en commentaren worden door de RJ als openbare informatie behandeld, tenzij door respondenten is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

Amsterdam, 17 april 2007

A1 Inleiding, status, doelstellingen en uitgangspunten

A1.1 Inleiding

101 De richtlijnen in deze bundel hebben betrekking op kleine rechtspersonen zoals gedefinieerd in artikel 2:396 lid 1 en 2 BW.

Artikel 2:396 BW:

1. De leden 3 tot en met 8 gelden voor een rechtspersoon die op twee opeenvolgende balansdata, zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende balansdata, heeft voldaan aan twee of drie van de volgende vereisten:
  - a. de waarde van de activa volgens de balans met toelichting bedraagt, op de grondslag van verkrijgings- en vervaardigingsprijs, niet meer dan €4.400.000;
  - b. de netto omzet over het boekjaar bedraagt niet meer dan €8.800.000;
  - c. het gemiddelde aantal werknemers over het boekjaar bedraagt minder dan 50.
2. Voor de toepassing van lid 1 worden meegeteld de waarde van de activa, de netto-omzet en het getal der werknemers van groepsmaatschappijen, die in de consolidatie zouden moeten worden betrokken als de rechtspersoon een geconsolideerde jaarrekening zou moeten opmaken. Dit geldt niet indien de rechtspersoon artikel 408 toepast.

Kleine rechtspersonen moeten ingevolge Titel 9 Boek 2 BW een jaarrekening opstellen. Deze jaarrekening bestaat uit een balans en een winst- en verliesrekening met toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de rechtspersoon er voor kiest een geconsolideerde jaarrekening op te stellen (artikel 2:361 lid 1). Indien de kleine rechtspersoon artikel 2:403 BW toepast, hoeft zij de jaarrekening niet overeenkomstig de voorschriften van Titel 9 Boek 2 BW in te richten en kan zij volstaan met het opstellen van een balans en winst- en verliesrekening zoals uiteengezet in artikel 2:403 lid 1a BW. Deze Richtlijnen zijn geschreven voor de situatie dat de rechtspersoon artikel 2:403 BW niet toepast.

Per 25 oktober 2006 zijn de grensbedragen uit artikel 2:396 lid 1 en artikel 2:397 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek aangepast aan een dienovereenkomstige wijziging van de vierde EU-richtlijn inzake de jaarrekening. Het besluit tot wijziging is gepubliceerd in Staatsblad 2006, nr. 474.

Volgens artikel 3 van het besluit zijn de nieuwe grensbedragen van toepassing op de jaarrekening over 2007 en kunnen ze ook al worden toegepast op de jaarrekening over 2006. Om voor boekjaren die zijn begonnen op of na 1 januari 2006, vast te stellen of op twee achtereenvolgende balansdata is voldaan aan de hoogte van de grensbedragen, mogen ook voor het vorige boekjaar (dat is begonnen op of na 1 januari 2005) de aangepaste grensbedragen worden gehanteerd. Een rechtspersoon die dus de jaarrekening over 2005 heeft opgesteld als middelgrote rechtspersoon, maar die met de nieuwe grensbedragen over zowel 2005 als 2006 onder de categorie kleine rechtspersoon valt, mag de jaarrekening over 2006 opstellen als kleine rechtspersoon en de vrijstellingen van artikel 2:396 BW toepassen. Volledigheidshalve heeft het ministerie van Justitie te kennen gegeven dat dit is wat met het besluit is beoogd, hoewel uiteindelijk de rechter altijd het laatste woord heeft bij kwesties van interpretatie van wetten en besluiten. De artikelen 2:396 en 397 BW zijn facultatieve bepalingen, zodat toepassing ervan vrijstaat.

Voor de duidelijkheid wordt nog opgemerkt dat het grootte-regime voor jaarrekeningen over boekjaren die zijn begonnen vóór 1 januari 2006 op basis van de oude grensbedragen wordt bepaald.

A2 Verwerking en waardering

A2.1 Criteria voor opname en vermelding van gegevens

108a Een op de balans opgenomen actief of post van het vreemd vermogen blijft op de balans indien een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot dit actief of deze post van het vreemd vermogen. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen indien de transactie vanuit het gezichtspunt van de economische realiteit moet worden beschouwd als een (her)financiering van een bestaand actief.

Bij de beoordeling of sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van die economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen. Bij de beoordeling van risico's inzake een debiteurenportefeuille betekent dit bijvoorbeeld dat wordt uitgegaan van het redelijkerwijs te schatten risico van oninbaarheid en niet van het maximaal mogelijke risico. Indien de juridische overdracht van de debiteurenportefeuille niet leidt tot een belangrijke verandering in het feitelijk verwachte risico van oninbaarheid blijft de debiteurenportefeuille op de balans.

A2.4 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta transacties

ALGEMEEN

401 Voor de verwerking van buitenlandse activiteiten in de jaarrekening van de rechtspersoon wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds transacties in vreemde valuta met buitenlandse wederpartijen die de rechtspersoon zelf aangaat en anderzijds de bedrijfsuitoefening in het buitenland. In deze paragraaf komt slechts de verwerking van transacties in vreemde valuta aan de orde. Voor de verwerking van de bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

402 De functionele valuta is de valuta van de economische omgeving waarin de rechtspersoon actief is.

De lokale valuta is de valuta van het land waarin de rechtspersoon statutair is gevestigd.

Monetaire posten zijn in valuta-eenheden aangehouden liquide middelen en activa en passiva die een bepaald vast of een vast te stellen te ontvangen of te betalen bedrag in valuta-eenheden representeren.

De presentatievaluta is de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd.

De slotkoers is de contante wisselkoers op de balansdatum.

Een valutakoersverschil is het verschil dat voortvloeit uit de omrekening van een gegeven aantal eenheden van een vreemde valuta in een andere valuta tegen verschillende wisselkoersen.

Een vreemde valuta is iedere andere valuta dan de functionele valuta van een rechtspersoon.

De wisselkoers is de ruilratio tussen twee valuta's.

403 Bij de opstelling van de jaarrekening bepaalt iedere individuele rechtspersoon haar functionele valuta in overeenstemming met deze alinea, ongeacht of er sprake is van een op zichzelf staande

rechtspersoon, een rechtspersoon met een bedrijfsuitoefening in het buitenland (zoals een moedermaatschappij) of een bedrijfsuitoefening in het buitenland (zoals een groepsmaatschappij). Bij de bepaling van de functionele valuta zijn de volgende factoren van belang:

- a. - de valuta die hoofdzakelijk bepalend is voor de verkoopprijs van goederen en diensten (dit zal vaak de valuta zijn waarin de verkoopprijs van de goederen en diensten wordt uitgedrukt en afgewikkeld); en
- de valuta van het land waar de concurrentie is gevestigd en de wet- en regelgeving hoofdzakelijk de verkoopprijs van haar goederen en diensten bepalen.
- b. de valuta die hoofdzakelijk bepalend is voor de arbeids- en materiaalkosten, en andere kosten voor de levering van goederen en de verlening van diensten aan de rechtspersoon (dit zal vaak de valuta zijn waarin dergelijke kosten zijn uitgedrukt en worden afgewikkeld).

Ook de volgende factoren zijn van belang bij de bepaling van de functionele valuta van een rechtspersoon:

- a. de valuta waarin financieringsmiddelen (bijvoorbeeld uitgifte van schuldbewijzen en eigenvermogensinstrumenten) worden aangetrokken;
- b. de valuta waarin vanuit bedrijfsactiviteiten ontvangen middelen gewoonlijk worden aangehouden.

Zie voor de keuze van de presentatievaluta hoofdstuk A1 Inleiding, status, doelstellingen en uitgangspunten, alinea 311.

Een eenmaal vastgestelde functionele valuta wordt niet gewijzigd tenzij een verandering is opgetreden in de economische realiteit van de onderliggende transacties en omstandigheden die relevant zijn voor de rechtspersoon.

404 Indien de presentatievaluta afwijkt van de functionele valuta wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

OPNAME EN WAARDERING

405 Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking in de functionele valuta gewaardeerd tegen de koers die geldt op de transactiedatum.

406 Op iedere balansdatum worden:

- a. monetaire balansposten die in een vreemde valuta luiden omgerekend tegen de slotkoers van de functionele valuta;
- b. niet-monetaire balansposten die volgens de historische kostprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta omgerekend tegen de wisselkoers van de functionele valuta op de transactiedatum.
- c. niet-monetaire balansposten die volgens actuele waarde worden gewaardeerd in een vreemde valuta omgerekend tegen de wisselkoers van de functionele valuta op het moment waarop de actuele waarde werd bepaald.

407 Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van monetaire posten, dan wel bij de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in de periode dat zij zich voordoen.

Koersverschillen die optreden bij de omrekening van niet-monetaire balansposten in vreemde valuta die zijn gewaardeerd op actuele waarde, worden als deel van de herwaarderingsreserve rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

408 Voor zover ter dekking van het koersrisico op monetaire posten dekkingstransacties zijn afgesloten en deze effectief zijn ter dekking van het koersrisico, dient daarmee voor de resultaatbepaling rekening te worden gehouden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

PRESENTATIE EN TOELICHTING

409 Het toegepaste stelsel voor de omrekening en de verwerking van de koersverschillen op transacties wordt afzonderlijk voor de balans en voor de winst- en verliesrekening uiteengezet.

410 Bij gebruik van een presentatievaluta die afwijkt van de functionele valuta, wordt de motivering daarvan in de toelichting opgenomen. Ook een wijziging van de presentatievaluta wordt in de toelichting gemotiveerd.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

411 Indien de presentatievaluta afwijkt van de functionele valuta wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

412 Voor de verwerking van de bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta. In de RJ-bundel worden afzonderlijk behandeld:

- de verwerking van bedrijfsuitoefening in het buitenland. De vrijstelling in hoofdstuk 122 voor middelgrote rechtspersonen met betrekking tot de omrekening van de functionele valuta in een andere presentatievaluta is overeenkomstig van toepassing voor kleine ondernemingen;
- de verwerking van koersverschillen die voortvloeien uit indekkingstransacties;
- de verwerking van koersverschillen die voortvloeien uit intragroepsvorderingen en -schulden die feitelijk een uitbreiding of inkrimping van de netto-investering van de moedermaatschappij in een bedrijfsuitoefening in het buitenland zijn.

413 Voor de verwerking van dekkingstransacties ter dekking van het koersrisico op monetaire posten wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.

A3 Stelselwijzigingen, schattingswijzigingen en foutenherstel

A3.1 Stelselwijzigingen

Verwerking

106 Indien een wijziging wordt doorgevoerd in een of meer van de grondslagen en regels voor het opstellen van jaarrekeningen zoals bedoeld in alinea 101 letter a, vindt de verwerking retrospectief (met terugwerkende kracht) plaats, tenzij een specifieke Richtlijn een andere verwerkingswijze voorschrijft of een andere verwerkingswijze toestaat. Dit betekent:

- herrekenen van het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar op basis van de gewijzigde grondslagen; en
- het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar voor en na herrekening (het cumulatieve effect) verwerken als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen (in de Overige reserves, tenzij de wet of een Richtlijn een andere post van het eigen vermogen voorschrijft) aan het begin van het boekjaar waarin de stelselwijziging is doorgevoerd, met inachtneming van de belastingen naar de winst.

Toelichting

114 Van een wijziging van stelsels als bedoeld in alinea 101 moet duidelijk in de toelichting melding worden gemaakt. Aangegeven wordt in welk opzicht het nieuwe en het oude stelsel van elkaar

verschillen en welke de redenen zijn die tot stelselwijziging hebben geleid. Daarnaast wordt van een wijziging van een stelsel als bedoeld in alinea 101 letter a de volgende informatie verstrekt:

- de toegepaste wijze van verwerken van de effecten van de stelselwijziging;
- de betekenis van de stelselwijziging voor vermogen en resultaat; en
- de betekenis van de stelselwijziging voor individuele posten.

Zie ook de vereiste toelichting inzake de vergelijkende cijfers genoemd in alinea 111.

A3.2 Schattingswijzigingen

VERWERKING

205 Het effect van een schattingswijziging wordt verwerkt in de winst- en verliesrekening in:

- de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt, indien de wijziging alleen invloed heeft op die periode;
- de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt, alsmede toekomstige perioden, indien de wijziging van invloed is op deze (dat wil zeggen: de huidige en toekomstige) perioden.

Indien een schattingswijziging op het moment van de wijziging uitsluitend invloed heeft op posten in de balans (de schattingswijziging leidt slechts tot wijzigingen in activa en/of verplichtingen en/of een component van het eigen vermogen), wordt deze wijziging verwerkt in de periode waarin de wijziging heeft plaatsgevonden, door de boekwaarde te wijzigen van het desbetreffende actief, van de desbetreffende verplichting en/of van de desbetreffende component van het eigen vermogen.

Een voorbeeld van een schattingswijziging die slechts invloed heeft op de posten in de balans is de aanpassing van de verkrijgingsprijs van een overgenomen partij, waarbij de goodwill geactiveerd is in de balans.

A4 Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum

105 Bij de waardering van vlottende activa is het ingevolge artikel 2:387 lid 3 BW toegestaan om bij de waardering van vlottende activa rekening te houden met een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering. Maar omdat een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering geen nadere informatie geeft over de feitelijke situatie op balansdatum, wordt aanbevolen deze wettelijke optie niet toe te passen. Als bij de waardering per balansdatum geen rekening wordt gehouden met deze buitengewone waardeverminderingen, dan kan de buitengewone waardevermindering worden toegelicht als gebeurtenissen na balansdatum.

B2 Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen

B2.1 Materiële vaste activa

ALGEMEEN

101 In deze paragraaf worden de volgende begrippen gehanteerd:

Materiële vaste activa zijn activa:

- a. die door de onderneming worden aangehouden voor gebruik in de productie of levering van goederen of diensten, voor verhuur aan anderen of voor bestuurlijke doeleinden; en
- b. waarvan men verwacht dat ze de uitoefening van de werkzaamheid van de rechtspersoon duurzaam (gedurende langer dan één periode) dienen.

De kostprijs is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van een actief die wordt betaald of de reële waarde van een andere vergoeding die wordt verstrekt ter verkrijging of vervaardiging van een actief.

De boekwaarde is het bedrag waarvoor een actief in de balans is opgenomen.

Afschrijving is de systematische allocatie van het af te schrijven bedrag van een actief over zijn gebruiksduur.

Het af te schrijven bedrag is de kostprijs van een actief, of een ander bedrag dat de kostprijs vervangt, verminderd met zijn restwaarde.

102 Zolang een onroerende zaak nog niet voldoet aan de definitie van ‘vastgoedbelegging’, volgens paragraaf 2 van dit hoofdstuk, vindt verwerking en waardering plaats volgens deze paragraaf, bijvoorbeeld omdat de onroerende zaak nog in aanbouw of ontwikkeling is.

103 Hoofdstuk B11 Leasing is van toepassing indien via een lease-overeenkomst (inclusief bepalingen inzake erfpacht) het recht van gebruik van een materieel vast actief wordt verkregen. Deze paragraaf is van toepassing zodra dergelijke activa in de balans van de rechtspersoon (lessee) zijn opgenomen.

104 Onder de materiële vaste activa worden volgens artikel 2:366 BW verstaan de volgende categorieën:

- bedrijfsgebouwen en -terreinen;
- machines en installaties;
- andere vaste bedrijfsmiddelen, zoals technische en administratieve uitrusting;
- materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa;
- niet aan het productieproces dienstbare materiële vaste activa.

Deze categorieën hoeven niet afzonderlijk gepresenteerd te worden.

VERWERKING EN WAARDERING

105 Een materieel vast actief wordt slechts als actief verwerkt indien:

- a. het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het actief zullen toekomen aan de rechtspersoon; en
- b. de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

106 Materiële vaste activa in bestelling worden niet in de balans verwerkt aangezien investeringsverplichtingen niet voldoen aan bovenstaande activeringscriteria maar zijn aan te merken als niet afgewikkelde overeenkomsten.

107 De eerste waardering van een materieel vast actief geschiedt tegen de kostprijs. De kostprijs omvat de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om het actief op zijn plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De begrippen verkrijgings- en vervaardigingsprijs zijn nader omschreven in hoofdstuk A2 paragraaf 2 Prijsgrondslagen alinea 202.

108 De kostprijs van een materieel vast actief dat door de rechtspersoon (lessee) via een financiële leasing wordt aangehouden, wordt bepaald volgens hoofdstuk B11 Leasing.

109 Kosten die gemaakt worden na de eerste verwerking worden als (onderdeel van) materiële vaste activa verwerkt indien ze voldoen aan de activeringscriteria van alinea 105. Kosten van herstel en kosten van groot onderhoud die gemaakt worden telkens na een langere gebruiksperiode worden verwerkt volgens alinea 120 tot en met 123.

110 Materiële vaste activa die geregeld worden vervangen en waarvan de gezamenlijke waarde van ondergeschikte betekenis is, kunnen op grond van artikel 2:385 lid 3 BW worden opgenomen tegen een vaste hoeveelheid en waarde, indien de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn.

111 De verwerking van kosten in de boekwaarde van een materieel vast actief wordt beëindigd zodra het actief op de plaats is en zich in de staat bevindt noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

112 Na de eerste verwerking worden materiële vaste activa gewaardeerd volgens het kostprijsmodel of het actuele waarde model. Eén van beide methodes moet worden toegepast op iedere categorie materiële vaste activa.

Kostprijsmodel

113 Indien een materieel vast actief wordt gewaardeerd volgens het kostprijsmodel wordt het actief gewaardeerd tegen de kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderv verliezen.

Actuele waarde model

114 Indien een materieel vast actief wordt gewaardeerd tegen de actuele waarde, komen in aanmerking:

- de vervangingswaarde op het moment van de herwaardering, verminderd met cumulatieve afschrijvingen;
- de bedrijfswaarde, indien deze lager is dan de vervangingswaarde;
- de opbrengstwaarde, indien is besloten het actief te verkopen.

De bepaling van de actuele waarde wordt voldoende regelmatig uitgevoerd en vindt plaats voor de volledige categorie van materiële vaste activa waartoe dat actief behoort.

115 Wijzigingen in de actuele waarde komen in beginsel tot uitdrukking in een herwaarderingsreserve. In hoofdstuk B8 Eigen vermogen zijn de bepalingen opgenomen voor de herwaarderingsreserve.

Afschrijvingen

116 Materiële vaste activa met een beperkte gebruiksduur worden afzonderlijk afgeschreven, onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar, volgens een stelsel dat op de verwachte gebruiksduur is afgestemd (artikel 2:386 lid 4 BW). De afschrijvingsmethode wordt gebaseerd op het verwachte gebruikspatroon van het actief, volgens de aanwending van de toekomstige prestatie-eenheden van het actief.

117 Het af te schrijven bedrag wordt stelselmatig aan de gebruiksduur toegerekend en vangt aan wanneer het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik. Bij het bepalen van de gebruiksduur wordt ook rekening gehouden met factoren anders dan alleen het gebruik, bijvoorbeeld technische of economische veroudering. Op grond wordt in principe niet afgeschreven, aangezien grond een onbeperkte gebruiksduur heeft.

118 Indien de verwachte gebruiksduur, het verwachte gebruikspatroon of de restwaarde wijzigt, is sprake van een schattingswijziging (zie hoofdstuk A3 paragraaf 2 Schattingswijzigingen).

119 De periodieke afschrijvingskosten worden verwerkt in de winst- en verliesrekening, tenzij deze worden verwerkt in de boekwaarde van een ander actief.

Kosten van herstel

120 Indien voor een materieel vast actief sprake is van kosten van herstel en deze verplichting wordt veroorzaakt door het neerzetten van het actief worden de kosten verwerkt:

- als onderdeel van de boekwaarde van het actief (onder het treffen van een voorziening voor het gehele bedrag); dan wel
- via de opbouw van een voorziening over de gebruiksduur van het actief.

121 Indien voor een materieel vast actief sprake is van kosten van herstel als gevolg van het uitoefenen van de activiteiten van de rechtspersoon wordt een voorziening voor het herstel getroffen naar mate de activiteiten plaatsvinden.

Kosten van groot onderhoud

122 Indien aan een materieel vast actief telkens na een langere gebruikperiode groot onderhoud wordt verricht, worden de kosten in direct verband met het groot onderhoud verwerkt:

- in de boekwaarde van het actief, indien is voldaan aan de activeringscriteria in alinea 105. De kosten van groot onderhoud zullen veelal een andere gebruiksduur hebben dan de rest van het actief en worden aangemerkt als een afzonderlijk af te schrijven bestanddeel. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen worden gedesinvesteerd in overeenstemming met alinea 129;
- via een onderhoudsvoorziening. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt. Als de kosten uitgaan boven de boekwaarde van de voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt in de winst- en verliesrekening; of
- in de winst- en verliesrekening.

De verwerking van kosten van groot onderhoud moet voor alle soortgelijke activa op dezelfde wijze plaatsvinden.

123 Indien niet is voldaan aan de activeringscriteria in alinea 105 en de kosten niet via een onderhoudsvoorziening worden verwerkt, worden de kosten van groot onderhoud in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen

124 Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een bijzondere vermindering van hun waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is (artikel 2:387 lid 4 BW).

Hoofdstuk A2 paragraaf 3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa is van toepassing voor de bepaling of sprake is van een bijzondere waardevermindering en voor de bepaling van de omvang van de bijzondere waardevermindering van een materieel vast actief.

125 Vergoedingen van derden voor bijzondere waardeverminderingverliezen van materiële vaste activa of voor het verlies van een actief, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening op het moment dat de toekenning van de vergoeding waarschijnlijk is.

VERWERKING BIJ BUITENGEBRUIKSTELLING OF DESINVESTERING

Buitengebruikstelling

126 Indien materiële vaste activa buiten gebruik zijn gesteld worden de activa gewaardeerd tegen de boekwaarde of lagere opbrengstwaarde, of, onder toepassing van een incidentele herwaardering, tegen de hogere opbrengstwaarde, indien het kostprijsmodel wordt gehanteerd, dan wel tegen de opbrengstwaarde indien het actuele waarde model wordt gehanteerd en besloten is de materiële vaste activa te verkopen. Buitengebruikstelling houdt in dat het materieel vaste actief niet meer ingezet wordt in de bedrijfsuitoefening van de rechtspersoon en ook zelfstandig geen opbrengsten genereert via de aanwending van de toekomstige prestatie-eenheden van het actief, anders dan via de vervreemding van het actief.

127 Indien het kostprijsmodel wordt toegepast is het mogelijk om het buitengebruikgestelde actief te waarden tegen de opbrengstwaarde, indien deze belangrijk hoger is dan de boekwaarde en indien besloten is tot verkoop. Deze incidentele herwaardering wordt verwerkt in een herwaarderingsreserve. Bij de realisatie van de herwaardering wordt de waarde stijging als een afzonderlijke post in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Desinvestering

128 De boekwaarde van een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht.

129 Indien de kostprijs van een vervangend bestanddeel wordt verwerkt in de boekwaarde van een materieel vast actief, dan wordt de boekwaarde van het vervangen bestanddeel gedesinvesteerd, ongeacht of het vervangen bestanddeel afzonderlijk werd afgeschreven. De kostprijs van de vervanging mag gebruikt worden ter bepaling van de kostprijs van het vervangen bestanddeel op het moment dat het verkregen of vervaardigd werd.

130 Het boekresultaat (het verschil tussen de eventuele netto-opbrengst bij vervreemding en de boekwaarde van het actief) wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

TOELICHTING

131 In de toelichting wordt de volgende informatie opgenomen:

- de grondslagen van waardering voor de bepaling van de kostprijs en/of de actuele waarde;
- de wijze van verwerking van kosten van herstel en kosten van groot onderhoud;
- de gebruikte afschrijvingsmethoden;
- de gebruiksduur of toegepaste afschrijvingspercentages;
- de aard en de omvang van overige mutaties die van belang zijn; en
- indien rente over vreemd vermogen is geactiveerd als onderdeel van de kostprijs, de gedurende de verslagperiode geactiveerde rente (zie hoofdstuk B16 Rentelasten).

132 Tevens worden de volgende toelichtingen opgenomen:

- het bestaan en aard van beperkingen op eigendom;
- materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen;
- het bedrag aan contractuele investeringsverplichtingen inzake materiële vaste activa;
- het totaal te verwachten bedrag van de kosten van herstel, indien de tweede verwerkingsmethode van alinea 120 wordt toegepast.

133 Volgens hoofdstuk A2 paragraaf 3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa moet een toelichting worden gegeven over materiële vaste activa die bijzondere waardeverminderingen hebben

ondergaan.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

134 Het verwerven van materiële vaste activa kan totstandkomen via een ruiltransactie. Voor de vaststelling van de kostprijs bij ruiltransacties wordt verwezen naar hoofdstuk 212 Materiële vaste activa.

135 De verwerking van wijzigingen in de actuele waarde van materiële vaste activa en de verwerking van wijzigingen van de kosten van herstel worden behandeld in hoofdstuk 212 Materiële vaste activa.

136 In de bijlage van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa zijn diverse voorbeelden opgenomen over de wijze van verwerking van:

- cumulatieve afschrijvingen bij herwaarderingen;
- schattingswijzigingen van afschrijvingen;
- de kosten van herstel;
- de kosten van groot onderhoud.

B2.2 Vastgoedbeleggingen

214 Een gebruiksrecht in een onroerende zaak dat bij een lessee als operationele lease classificeert kan door de lessee worden verantwoord als een vastgoedbelegging indien en voor zover dit gebruiksrecht in een onroerende zaak voldoet aan de definitie van een vastgoedbelegging en de lessee de waarderingsgrondslag actuele waarde voor het desbetreffende actief hanteert overeenkomstig alinea 206. Voor de verwerking en waardering van dergelijke gebruiksrechten wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen.

B3 Financiële vaste activa en consolidatie

B3.1 Financiële vaste activa

119a¹ Bij de waardering van de belangen in een deelneming met een negatief eigen vermogen worden tevens in aanmerking genomen de andere langlopende belangen in de deelneming die feitelijk moeten worden aangemerkt als een onderdeel van de netto-investering. Zo is een post waarvan de afwikkeling niet in de nabije toekomst wordt verwacht en die in de nabije toekomst waarschijnlijk niet zal worden afgewikkeld, in wezen een verhoging van de investering in de deelneming. Voor zover na de afboeking van de hiervoor bedoelde posten nog vorderingen openstaan vindt de beoordeling van verdere waardeverminderingen plaats op basis van hoofdstuk A2.3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa. Dit geldt ook voor de andere vorderingen op de deelneming die niet tot de netto-investering behoren.

¹ Deze alinea heeft de status van ontwerp-Richtlijn.

B3.3 Consolidatie

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

309 Onder een personal holding wordt verstaan een rechtspersoon, waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon (en eventuele andere natuurlijke personen die met deze natuurlijke persoon nauw in (familie)relatie staan), die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon waarborgt en structureert en uitsluitend om die reden alleen of samen met andere rechtspersonen een belang houdt in de onderliggende vennootschap.

Nadere bijzonderheden met betrekking tot de personal holding worden behandeld in hoofdstuk 217 Consolidatie.

310 In hoofdstuk 217 Consolidatie zijn nadere richtlijnen opgenomen met betrekking tot participatiemaatschappijen.

B4 Voorraden

B4.1 Algemeen

101 Voorraden zijn activa die worden aangehouden voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering, in het productieproces voor dergelijke verkoop of in de vorm van grond- en hulpstoffen die worden verbruikt tijdens het productieproces of tijdens het verlenen van diensten.

Onder de voorraden worden volgens artikel 2:369 BW verstaan:

- grond- en hulpstoffen;
- onderhanden werk;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen op voorraden.

Deze categorieën hoeven niet afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Alleen de technische voorraad (gebaseerd op de fysiek aanwezige voorraad) wordt verwerkt in de balans. De economische voorraad (rekening houdend met voorverkopen en voorinkopen) wordt niet gehanteerd als basis voor verwerking of waardering in de balans. Zie ook alinea 109.

102 In paragraaf 2 van dit hoofdstuk worden besproken onderhanden projecten in opdracht van derden. Hieronder worden verstaan de in opdracht van derden voor rekening van die derden in uitvoering zijnde werken en opdrachten tot constructie van een actief of combinatie van activa, waarvan op de balansdatum nog geen oplevering respectievelijk voltooiing heeft plaatsgevonden. Ook de verwerking en waardering van onderhanden werk met betrekking tot dienstverlenende rechtspersonen wordt behandeld in paragraaf 2. In deze paragraaf is het overige onderhanden werk aan de orde.

WAARDERING

103 Voorraden worden gewaardeerd tegen de kostprijs of de actuele waarde (artikel 2:384 lid 1 BW).

104 Indien voorraden worden gewaardeerd tegen de kostprijs, bestaat deze uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.

De toerekening van productiekosten en overige kosten geschiedt op systematische en consistente wijze. De productiekosten omvatten de vaste en variabele directe en indirecte productiekosten die voortvloeien uit de omzetting van grond- en hulpstoffen in gereed product. Toerekening van vaste indirecte productiekosten vindt plaats op basis van de normale capaciteit van de productiefaciliteiten. De kosten van de opslag, verkoop en aflevering van de voorraden en administratieve overheadkosten die niet bijdragen aan het op hun huidige plaats en in hun huidige staat brengen van voorraden mogen niet in de waardering van de voorraden worden opgenomen. Opslagkosten die noodzakelijk zijn voor een volgend productie- of bewerkingsproces of die noodzakelijk zijn omdat een langere tijd benodigd is om de voorraden geschikt te maken voor verkoop (bijvoorbeeld tijdens het proces van rijping) worden wel in de waardering van de voorraden opgenomen. Een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, mag in de waardering worden opgenomen (zie hoofdstuk A2 Verwerking en waardering, alinea 209 en verder).

105 Bij de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de regels eerst-in, eerst-uit (Fifo), laatst-in, eerst-uit (Lifo) of soortgelijke methoden toegepast.

Bij toepassing van Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo, moet in de toelichting aanvullende informatie worden gegeven; zie verder alinea 110.

106 Gelijksortige bestanddelen van de voorraad met vergelijkbare aard en aanwending worden hetzelfde gewaardeerd (artikel 2:385 lid 2 BW). Indien de voorraden van grond- en hulpstoffen geregeld vervangen worden, de gezamenlijke waarde ervan van ondergeschikte betekenis is en de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn, mogen deze voorraden opgenomen worden tegen een vaste hoeveelheid en waarde (artikel 2:385 lid 3 BW).

107 Bij de waardering van de vlottende activa is het ingevolge de wet (artikel 2:387 lid 3 BW) toegestaan, rekening te houden met buitengewone waardeverminderingen, indien deze redelijkerwijs op korte termijn zijn te voorzien. Maar omdat een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering geen nadere informatie inhoudt over de feitelijke situatie per balansdatum, wordt aanbevolen deze wettelijke optie niet toe te passen.

108 Indien de opbrengstwaarde op balansdatum lager is dan de voorraadwaardering op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet de voorraad worden afgewaardeerd (artikel 2:387 lid 2 BW). De afwaardering geschiedt ten laste van de winst- en verliesrekening. Een dergelijke afwaardering mag slechts worden verwerkt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde van de voorraad. Grond- en hulpstoffen en halffabrikaten worden niet afgewaardeerd indien het gereed product naar verwachting tegen of boven de kostprijs wordt verkocht. Een afwaardering vindt dan plaats indien de opbrengstwaarde van het gereed product lager is dan de boekwaarde, rekening houdend met de geschatte kosten van voltooiing en van verkoop.

109 Voor zover uit afgesloten voorverkopen en/of voorinkopen van voorraden op balansdatum blijkt dat hier bij afwikkeling een verlies uit zal voortvloeien, moet hiermee rekening worden gehouden door middel van een 'Voorziening voor verlieslatende contracten' (zie hoofdstuk B10 Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen).

PRESENTATIE EN TOELICHTING

110 Toegelicht moet worden:

- a. de gehanteerde grondslagen van de waardering van de bestanddelen van voorraden en van de bepaling van het resultaat op goederentransacties en -posities, waaronder de vermelding van de toepassing van regels als Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo;
- b. een uiteenzetting van de wijze van bepaling van de lagere opbrengstwaarde;
- c. het feit dat in de waardering van de voorraden rente over vreemd vermogen in aanmerking is genomen en voorts het bedrag dat gedurende de verslagperiode aan rente is geactiveerd in de voorraden;
- d. de boekwaarde van de voorraden die zijn gewaardeerd tegen de lagere opbrengstwaarde;
- e. het bedrag van de terugnemning van een eerder verwerkte afwaardering tot de lagere opbrengstwaarde, alsmede de omstandigheden en/of gebeurtenissen die hebben geleid tot de terugnemning van de afwaardering;
- f. de boekwaarde van de voorraden die ter zekerheid dienen voor schuldeisers.

Indien de Lifo-regel wordt toegepast, geschiedt waardering van de voorraad tegen prijzen die in beginsel geen weerspiegeling zijn van het prijsniveau per balansdatum. De wijze waarop de Lifo-regel wordt gehanteerd (op transactiebasis dan wel per periode) wordt toegelicht. De (gemiddelde) verkrijgings- of vervaardigingsprijzen, de Fifo-waarde of de actuele waarde van deze voorraden wordt dan in de toelichting vermeld.

Indien tot slot een aangegane verplichting tot aan- of verkoop van voorraden niet in de balans is opgenomen, moet de omvang indien van bijzondere betekenis en de looptijd worden toegelicht.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

111 De verwerking en waardering van voorraden tegen actuele waarde, alsmede de toelichting daarop wordt toegelicht in hoofdstuk 220 Voorraden.

B8 Eigen vermogen

110 De omvang van de herwaarderingsreserve wordt bepaald in artikel 2:390 lid 3 BW. De herwaarderingsreserve is gelijk aan het verschil tussen de boekwaarde op basis van actuele waarde en de boekwaarde zoals die zou zijn geweest op basis van historische kosten.

De omvang van de brutoherwaardering wordt vastgesteld als de som van de (netto) herwaarderingsreserve en de in de voorziening voor latente belasting opgenomen verplichtingen ter zake van de herwaardering(en).

Op de herwaarderingsreserve worden waardeverminderingen op het actief, niet zijnde systematische afschrijvingen, in mindering gebracht met inachtneming van hetgeen hierboven is gesteld. Voor zover de herwaarderingsreserve onvoldoende is, wordt de afwaardering ten laste van het resultaat gebracht.

² Indien een vermindering van de herwaarderingsreserve ten gunste van de winst- en verliesrekening wordt gebracht, dan wordt deze op een afzonderlijke regel van de winst- en verliesrekening gepresenteerd en niet in mindering gebracht op de bedrijfslasten of toegevoegd aan het netto-omzetresultaat. Deze regel wordt gepresenteerd direct voorafgaand aan de financiële baten en lasten als onderdeel van het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening.

³ Indien een ongerealiseerde waardevermeerdering van een actief reeds ten gunste van de winst- en verliesrekening is gebracht – en in verband hiermee een herwaarderingsreserve is gevormd – dan wordt de daaropvolgende realisatie van de herwaardering rechtstreeks in de overige reserves verwerkt.

² Deze richtlijn heeft de status van ontwerp-Richtlijn.

³ Deze richtlijn heeft de status van ontwerp-Richtlijn.

B9 Verplichtingen/Schulden

B9.1 Algemeen

104 Schulden (inclusief schulden zonder betalingstermijn) worden gerangschikt onder de kortlopende schulden als deze binnen 12 maanden na balansdatum kunnen worden opgeëist en onder de langlopende schulden als dit niet het geval is.

Indien de rechtspersoon op balansdatum voor een schuld een overeenkomst tot herfinanciering op lange termijnbasis heeft, wordt de desbetreffende schuld als langlopende schuld gerubriceerd.

Een schuld wordt als langlopende schuld gerubriceerd indien een rechtspersoon op balansdatum voornemens is én het recht heeft onder de geldende leningsvoorwaarden de schuld te herfinancieren voor een termijn van minimaal 12 maanden na balansdatum. Indien de rechtspersoon op balansdatum niet het recht heeft onder de geldende leningsvoorwaarden de schuld te herfinancieren voor een termijn van minimaal 12 maanden na balansdatum, maar de herfinanciering is contractueel overeengekomen vóór het moment van opmaken van de jaarrekening, is het toegestaan deze schuld als langlopend te rubriceren. De toepassing van deze optie wordt dan toegelicht.

Met bepalingen inzake de bevoegdheid tot vervroegde aflossing door de schuldenaar wordt rekening gehouden, indien voor het moment van opmaken van de jaarrekening de vervroegde aflossing heeft plaatsgevonden dan wel de vervroegde aflossing is overeengekomen.

B9.2 Langlopende schulden

PRESENTATIE EN TOELICHTING

206 Indien op balansdatum niet wordt voldaan aan de leningsvoorwaarden van een langlopende leningsovereenkomst met als gevolg dat de schuld direct opeisbaar wordt, rubriceert de rechtspersoon de schuld als kortlopend.

Indien echter op of voor balansdatum met de schuldeiser een herstelperiode is overeengekomen en daarom onmiddellijke opeising niet mogelijk is, blijft de schuld als langlopend geclassificeerd, mits de herstelperiode minimaal tot 12 maanden na balansdatum loopt. Indien pas na balansdatum doch voor het moment van opmaken van de jaarrekening overeenstemming wordt bereikt door de rechtspersoon met de schuldeiser over een herstelperiode waardoor de lening niet binnen 12 maanden na balansdatum opeisbaar is, is het toegestaan de schuld als langlopend te classificeren. De toepassing van deze optie wordt dan toegelicht.

Uit artikel 2:375 lid 6 BW volgt dat het bedrag van de in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende leningen afzonderlijk in de toelichting moet worden vermeld, indien deze aflossingsbedragen zijn opgenomen onder de langlopende schulden. Ten behoeve van het wettelijk vereiste inzicht wordt aanbevolen het bedrag van de in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende leningen, te rubriceren onder de kortlopende schulden. Op deze wijze wordt het inzicht dat de balans biedt omtrent de liquiditeit van de rechtspersoon vergroot.

B10 Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen

B10.1 Voorzieningen

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

127 Voor de bepalingen inzake voorzieningen voor verwijderingsverplichtingen wordt verwezen naar alinea 428 en volgende, in hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa.

B11 Leasing

Leaseclassificatie

106 Lease-overeenkomsten ter zake van grond en gebouwen worden volgens dezelfde criteria geclassificeerd als andere lease-overeenkomsten. Hierbij is het toegestaan om de bestanddelen grond en gebouwen van een lease-overeenkomst voor grond en gebouwen in het kader van de lease-classificatie afzonderlijk in beschouwing te nemen.

Verwerking van financiële leasing in de jaarrekening van de lessee

107 Bij financiële leases worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij de aanvang van de leaseperiode in de balans van de lessee verwerkt tegen de reële waarde van het lease-

object of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de verplichte leasetermijnen gedurende de leaseperiode. Beide worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de lease-overeenkomst. De bij de berekening van deze contante waarde toe te passen rentevoet is de impliciete rentevoet. Als deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De marginale rentevoet mag ook gehanteerd worden indien het aannemelijk is dat deze niet materieel zal afwijken van de impliciete rentevoet.

B13 Winst- en verliesrekening

Buitengewone posten

115 Voorbeelden van gebeurtenissen of transacties die niet leiden tot posten die als buitengewoon worden aangemerkt zijn:

- nadelen die voortvloeien uit reorganisaties;
- nadelen die voortvloeien uit verslechterende marktomstandigheden, zoals bijzondere waardeverminderingen van vaste activa en afboekingen van debiteuren;
- resultaten die voortvloeien uit verkoop van groepsmaatschappijen, deelnemingen en andere vaste activa.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

116 De verwerking van verkooptransacties met terug (ver) koopovereenkomsten wordt toegelicht in in bijlage 2 bij hoofdstuk 270 De winst- en verliesrekening.

B15 Belastingen naar de winst

Herwaardering

111 De wet staat toe dat bepaalde activa tegen actuele waarde worden opgenomen of worden geherwaardeerd, met uitzondering van kosten van goodwill die van derden is verkregen en vooruitbetalingen op immateriële vaste activa. Soms wordt de herwaardering of afwaardering fiscaal niet gevolgd en wordt de fiscale boekwaarde niet aangepast. Het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de fiscale boekwaarde is een belastbaar of verrekenbaar tijdelijk verschil dat in beginsel leidt tot een latente belastingverplichting of vordering. Artikel 2:390 lid 5 BW schrijft voor dat in de toelichting wordt uiteengezet of en op welke wijze in samenhang met de herwaardering rekening wordt gehouden met de invloed van belastingen op het vermogen en resultaat. Hieruit kan worden afgeleid dat de wet het vormen van een latentie niet verplicht. Het vormen van een latentie heeft echter een sterke voorkeur.

A1 Inleiding, status, doelstellingen en uitgangspunten

A1.1 Inleiding

101 De richtlijnen in deze bundel hebben betrekking op kleine rechtspersonen zoals gedefinieerd in artikel 2:396 lid 1 en 2 BW.

Artikel 2:396 BW:

1. De leden 3 tot en met 8 gelden voor een rechtspersoon die op twee opeenvolgende balansdata, zonder onderbreking nadien op twee opeenvolgende balansdata, heeft voldaan aan twee of drie van de volgende vereisten:
  - a. de waarde van de activa volgens de balans met toelichting bedraagt, op de grondslag van verkrijgings- en vervaardigingsprijs, niet meer dan €4.400.000;
  - b. de netto omzet over het boekjaar bedraagt niet meer dan €8.800.000;
  - c. het gemiddelde aantal werknemers over het boekjaar bedraagt minder dan 50.
2. Voor de toepassing van lid 1 worden meegeteld de waarde van de activa, de netto-omzet en het getal der werknemers van groepsmaatschappijen, die in de consolidatie zouden moeten worden betrokken als de rechtspersoon een geconsolideerde jaarrekening zou moeten opmaken. Dit geldt niet indien de rechtspersoon artikel 408 toepast.

Kleine rechtspersonen moeten ingevolge Titel 9 Boek 2 BW een jaarrekening opstellen. Deze jaarrekening bestaat uit een balans en een winst- en verliesrekening met toelichting, en de geconsolideerde jaarrekening indien de rechtspersoon er voor kiest een geconsolideerde jaarrekening op te stellen (artikel 2:361 lid 1). Indien de kleine rechtspersoon artikel 2:403 BW toepast, hoeft zij de jaarrekening niet overeenkomstig de voorschriften van Titel 9 Boek 2 BW in te richten en kan zij volstaan met het opstellen van een balans en winst- en verliesrekening zoals uiteengezet in artikel 2:403 lid 1a BW. Deze Richtlijnen zijn geschreven voor de situatie dat de rechtspersoon artikel 2:403 BW niet toepast.

[Per 25 oktober 2006 zijn de grensbedragen uit artikel 2:396 lid 1 en artikel 2:397 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek aangepast aan een dienovereenkomstige wijziging van de vierde EU-richtlijn inzake de jaarrekening. Het besluit tot wijziging is gepubliceerd in Staatsblad 2006, nr. 474.](#)

[Volgens artikel 3 van het besluit zijn de nieuwe grensbedragen van toepassing op de jaarrekening over 2007 en kunnen ze ook al worden toegepast op de jaarrekening over 2006. Om voor boekjaren die zijn begonnen op of na 1 januari 2006, vast te stellen of op twee achtereenvolgende balansdata is voldaan aan de hoogte van de grensbedragen, mogen ook voor het vorige boekjaar \(dat is begonnen op of na 1 januari 2005\) de aangepaste grensbedragen worden gehanteerd. Een rechtspersoon die dus de jaarrekening over 2005 heeft opgesteld als middelgrote rechtspersoon, maar die met de nieuwe grensbedragen over zowel 2005 als 2006 onder de categorie kleine rechtspersoon valt, mag de jaarrekening over 2006 opstellen als kleine rechtspersoon en de vrijstellingen van artikel 2:396 BW toepassen. Volledigheidshalve heeft het ministerie van Justitie te kennen gegeven dat dit is wat met het besluit is beoogd, hoewel uiteindelijk de rechter altijd het laatste woord heeft bij kwesties van interpretatie van wetten en besluiten. De artikelen 2:396 en 397 BW zijn facultatieve bepalingen, zodat toepassing ervan vrijstaat.](#)

[Voor de duidelijkheid wordt nog opgemerkt dat het grootte-regime voor jaarrekeningen over boekjaren die zijn begonnen vóór 1 januari 2006 op basis van de oude grensbedragen wordt bepaald.](#)

A2 Verwerking en waardering

A2.1 Criteria voor opname en vermelding van gegevens

108a Een op de balans opgenomen actief of post van het vreemd vermogen blijft op de balans indien een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot dit actief of deze post van het vreemd vermogen. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoord worden van resultaten. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen indien de transactie vanuit het gezichtspunt van de economische realiteit moet worden beschouwd als een (her)financiering van een bestaand actief.

Bij de beoordeling of sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van die economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen. Bij de beoordeling van risico's inzake een debiteurenportefeuille betekent dit bijvoorbeeld dat wordt uitgegaan van het redelijkerwijs te schatten risico van oninbaarheid en niet van het maximaal mogelijke risico. Indien de juridische overdracht van de debiteurenportefeuille niet leidt tot een belangrijke verandering in het feitelijk verwachte risico van oninbaarheid blijft de debiteurenportefeuille op de balans.

HUUR, PACT EN HUURKOOP

110—Gehuurde en gepachte goederen worden niet in de balans opgenomen voor zover de huurder of pachter niet de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het gehuurde of gepachte goed draagt.

111—Uitgaven ter zake van verbouwingen aan een gehuurde onroerende zaak worden in de balans opgenomen onder de materiële vaste activa, voor zover na de balansdatum economisch voordeel zal worden genoten. Dit geldt ook voor door een pachter op gepachte grond gebouwde opstallen.

112—Bij huurkoop berust de economische eigendom vanaf het moment van het aangaan van de overeenkomst bij de koper. Op grond hiervan worden de goederen in de balans van de koper opgenomen. De uit het huurkoopcontract voortvloeiende verplichtingen worden onder de schulden opgenomen. Zodra het redelijkerwijs zeker is dat de koper niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, wordt het goed echter in de balans van de verkoper opgenomen. In de toelichting van de post huurkoopdebiteuren moet worden vermeld in welke mate juridische eigendom van activa tot zekerheid van deze vorderingen strekt.

A2.4 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta transacties

ALGEMEEN

401 Voor de verwerking van buitenlandse activiteiten in de jaarrekening van de rechtspersoon wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds transacties in vreemde valuta met buitenlandse wederpartijen die de rechtspersoon zelf aangaat en anderzijds de bedrijfsuitoefening in het buitenland. In deze paragraaf komt slechts de verwerking van transacties in vreemde valuta aan de orde. Voor de verwerking van de bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

402 De functionele valuta is de valuta van de economische omgeving waarin de rechtspersoon actief is.

De lokale valuta is de valuta van het land waarin de rechtspersoon statutair is gevestigd.

Monetaire posten zijn in valuta-eenheden aangehouden liquide middelen en activa en passiva die een bepaald vast of een vast te stellen te ontvangen of te betalen bedrag in valuta-eenheden representeren.

De presentatievaluta is de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd.

De slotkoers is de contante wisselkoers op de balansdatum.

Een valutakoersverschil is het verschil dat voortvloeit uit de omrekening van een gegeven aantal eenheden van een vreemde valuta in een andere valuta tegen verschillende wisselkoersen.

Een vreemde valuta is iedere andere valuta dan de functionele valuta van een rechtspersoon.

De wisselkoers is de ruilratio tussen twee valuta's.

403 Bij de opstelling van de jaarrekening bepaalt iedere individuele rechtspersoon haar functionele valuta in overeenstemming met deze alinea, ongeacht of er sprake is van een op zichzelf staande rechtspersoon, een rechtspersoon met een bedrijfsuitoefening in het buitenland (zoals een moedermaatschappij) of een bedrijfsuitoefening in het buitenland (zoals een groepsmaatschappij). Bij de bepaling van de functionele valuta zijn de volgende factoren van belang:

- a. - de valuta die hoofdzakelijk bepalend is voor de verkoopprijs van goederen en diensten (dit zal vaak de valuta zijn waarin de verkoopprijs van de goederen en diensten wordt uitgedrukt en afgewikkeld); en
- de valuta van het land waar de concurrentie is gevestigd en de wet- en regelgeving hoofdzakelijk de verkoopprijs van haar goederen en diensten bepalen.
- b. de valuta die hoofdzakelijk bepalend is voor de arbeids- en materiaalkosten, en andere kosten voor de levering van goederen en de verlening van diensten aan de rechtspersoon (dit zal vaak de valuta zijn waarin dergelijke kosten zijn uitgedrukt en worden afgewikkeld).

Ook de volgende factoren zijn van belang bij de bepaling van de functionele valuta van een rechtspersoon:

- a. de valuta waarin financieringsmiddelen (bijvoorbeeld uitgifte van schuldbewijzen en eigenvermogensinstrumenten) worden aangetrokken;
- b. de valuta waarin vanuit bedrijfsactiviteiten ontvangen middelen gewoonlijk worden aangehouden.

Zie voor de keuze van de presentatievaluta hoofdstuk A1 Inleiding, status, doelstellingen en uitgangspunten, alinea 311.

Een eenmaal vastgestelde functionele valuta wordt niet gewijzigd tenzij een verandering is opgetreden in de economische realiteit van de onderliggende transacties en omstandigheden die relevant zijn voor de rechtspersoon.

404 Indien de presentatievaluta afwijkt van de functionele valuta wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

OPNAME EN WAARDERING

405 Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking in de functionele valuta gewaardeerd tegen de koers die geldt op de transactiedatum.

406 Op iedere balansdatum worden:

- a. monetaire balansposten die in een vreemde valuta luiden omgerekend tegen de slotkoers van de

functionele valuta;

- b. niet-monetaire balansposten die volgens de historische kostprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta omgerekend tegen de wisselkoers van de functionele valuta op de transactiedatum.
- c. niet-monetaire balansposten die volgens actuele waarde worden gewaardeerd in een vreemde valuta omgerekend tegen de wisselkoers van de functionele valuta op het moment waarop de actuele waarde werd bepaald.

407 Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van monetaire posten, dan wel bij de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in de periode dat zij zich voordoen.

Koersverschillen die optreden bij de omrekening van niet-monetaire balansposten in vreemde valuta die zijn gewaardeerd op actuele waarde, worden als deel van de herwaarderingsreserve rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt.

408 Voor zover ter dekking van het koersrisico op monetaire posten dekkingstransacties zijn afgesloten en deze effectief zijn ter dekking van het koersrisico, dient daarmee voor de resultaatbepaling rekening te worden gehouden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

PRESENTATIE EN TOELICHTING

409 Het toegepaste stelsel voor de omrekening en de verwerking van de koersverschillen op transacties wordt afzonderlijk voor de balans en voor de winst- en verliesrekening uiteengezet.

410 Bij gebruik van een presentatievaluta die afwijkt van de functionele valuta, wordt de motivering daarvan in de toelichting opgenomen. Ook een wijziging van de presentatievaluta wordt in de toelichting gemotiveerd.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

411 Indien de presentatievaluta afwijkt van de functionele valuta wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

412 Voor de verwerking van de bedrijfsuitoefening in het buitenland wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta. In de RJ-bundel worden afzonderlijk behandeld:

- de verwerking van bedrijfsuitoefening in het buitenland. De vrijstelling in hoofdstuk 122 voor middelgrote rechtspersonen met betrekking tot de omrekening van de functionele valuta in een andere presentatievaluta is overeenkomstig van toepassing voor kleine ondernemingen;
- de verwerking van koersverschillen die voortvloeien uit indekkingstransacties;
- de verwerking van koersverschillen die voortvloeien uit intragroepsvorderingen en -schulden die feitelijk een uitbreiding of inkrimping van de netto-investering van de moedermaatschappij in een bedrijfsuitoefening in het buitenland zijn.

413 Voor de verwerking van dekkingstransacties ter dekking van het koersrisico op monetaire posten wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.

A3 Stelselwijzigingen, schattingswijzigingen en foutenherstel

A3.1 Stelselwijzigingen

Verwerking

~~106 — Indien een wijziging wordt doorgevoerd in een of meer van de grondslagen en regels voor het opstellen van jaarrekeningen zoals bedoeld in alinea 101 letter a en b moet worden gekozen uit een van de twee volgende verwerkingswijzen, tenzij een specifieke Richtlijn één van deze verwerkingswijzen of een andere verwerkingswijze voorschrijft of een andere verwerkingswijze toestaat. De in alinea 107 beschreven verwerkingswijze verdient in het algemeen de voorkeur.~~

106 — Indien een wijziging wordt doorgevoerd in een of meer van de grondslagen en regels voor het opstellen van jaarrekeningen zoals bedoeld in alinea 101 letter a, vindt de verwerking retrospectief (met terugwerkende kracht) plaats, tenzij een specifieke Richtlijn een andere verwerkingswijze voorschrijft of een andere verwerkingswijze toestaat. Dit betekent:

- herrekenen van het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar op basis van de gewijzigde grondslagen; en
- het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar voor en na herrekening (het cumulatieve effect) verwerken als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen (in de Overige reserves, tenzij de wet of een Richtlijn een andere post van het eigen vermogen voorschrijft) aan het begin van het boekjaar waarin de stelselwijziging is doorgevoerd, met inachtneming van de belastingen naar de winst.

~~107 — De eerste verwerkingswijze verloopt als volgt:~~

~~— herrekenen van het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar op basis van de gewijzigde grondslagen;~~

~~— het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar voor en na herrekening (het cumulatieve effect) verwerken als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het boekjaar waarin de stelselwijziging is doorgevoerd, met inachtneming van de belastingen naar de winst.~~

~~Deze verwerkingswijze moet in elk geval worden toegepast in het geval dat:~~

~~— de stelselwijziging inhoudt dat de boekwaarde van activa en passiva niet langer op basis van historische kosten doch op actuele wordt bepaald of omgekeerd;~~

~~— de wijzigingen betrekking hebben op de toegepaste criteria betreffende de noodzaak respectievelijk de toelaatbaarheid van rechtstreekse mutaties van het eigen vermogen (alinea 101, onder a3).~~

~~108 — De tweede verwerkingswijze verloopt als volgt:~~

~~— herrekenen van het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar op basis van de gewijzigde grondslagen;~~

~~— het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorgaande boekjaar voor en na herrekening (het cumulatieve effect) afzonderlijk presenteren als bijzondere post in het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening van het boekjaar waarin de stelselwijziging is doorgevoerd, met inachtneming van de belastingen naar de winst.~~

~~112 — Indien wordt gekozen voor de tweede verwerkingswijze zoals beschreven in alinea 108 worden de vergelijkende cijfers niet herzien, omdat het gehele effect van de stelselwijziging is verwerkt in het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening in het jaar waarin de stelselwijziging wordt doorgevoerd. Additioneel wordt in de toelichting met betrekking tot het vorige jaar dat als vergelijkend cijfer wordt gepresenteerd, pro forma informatie conform het nieuwe (gewijzigde) stelsel verstrekt.~~

Toelichting

~~114 — Van de in alinea 101 aangegeven stelselwijzigingen moet duidelijk in de toelichting melding worden gemaakt. Aangegeven wordt in welk opzicht het nieuwe en het oude stelsel van elkaar verschillen en welke de redenen zijn die tot stelselwijziging hebben geleid. Daarnaast wordt van de stelselwijzigingen als genoemd in alinea 101 letter a de volgende informatie verstrekt:~~

- ~~— de toegepaste wijze van verwerken van de effecten van de stelselwijziging;~~
- ~~— de betekenis van de stelselwijziging voor vermogen en resultaat.~~

~~Zie ook de vereiste toelichting inzake de vergelijkende cijfers genoemd in alinea 111.~~

114 — Van een wijziging van stelsels als bedoeld in alinea 101 moet duidelijk in de toelichting melding worden gemaakt. Aangegeven wordt in welk opzicht het nieuwe en het oude stelsel van elkaar verschillen en welke de redenen zijn die tot stelselwijziging hebben geleid. Daarnaast wordt van een wijziging van een stelsel als bedoeld in alinea 101 letter a de volgende informatie verstrekt:

- de toegepaste wijze van verwerken van de effecten van de stelselwijziging;
- de betekenis van de stelselwijziging voor vermogen en resultaat; en
- de betekenis van de stelselwijziging voor individuele posten.

Zie ook de vereiste toelichting inzake de vergelijkende cijfers genoemd in alinea 111.

A3.2 Schattingswijzigingen

VERWERKING

- 205 Het effect van een schattingswijziging wordt verwerkt in de winst- en verliesrekening in:
- de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt, indien de wijziging alleen invloed heeft op die periode;
  - de periode waarin de schattingswijziging plaatsvindt, alsmede toekomstige perioden, indien de wijziging van invloed is op deze (dat wil zeggen: de huidige en toekomstige) perioden.

Indien een schattingswijziging op het moment van de wijziging uitsluitend invloed heeft op posten in de balans (de schattingswijziging leidt slechts tot wijzigingen in activa en/of verplichtingen en/of een component van het eigen vermogen), wordt deze wijziging verwerkt in de periode waarin de wijziging heeft plaatsgevonden, door de boekwaarde te wijzigen van het desbetreffende actief, van de desbetreffende verplichting en/of van de desbetreffende component van het eigen vermogen.

Een voorbeeld van een schattingswijziging die slechts invloed heeft op de posten in de balans is de aanpassing van de verkrijgingsprijs van een overgenomen partij, waarbij de goodwill geactiveerd is in de balans.

A4 Gebeurtenissen na balansdatum

~~105 — Bij de waardering van vlottende activa is het niet toegestaan rekening te houden met een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering. Ingevolge artikel 2:387 lid 3 BW is het mogelijk om bij de waardering van vlottende activa rekening met deze waardeverminderingen te houden, indien dit redelijkerwijs op korte termijn is te voorzien. Aangezien een dergelijke buitengewone waardevermindering pas na de balansdatum is opgetreden en dus per balansdatum feitelijk niet bestond wordt deze wettelijke optie niet aanvaardbaar geacht.~~

Gebeurtenissen na balansdatum die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum

105 Bij de waardering van vlottende activa is het ingevolge artikel 2:387 lid 3 BW toegestaan om bij de waardering van vlottende activa rekening te houden met een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering. Maar omdat een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering geen nadere informatie geeft over de feitelijke situatie op balansdatum, wordt aanbevolen deze wettelijke optie niet toe te passen. Als bij de waardering per balansdatum geen rekening wordt gehouden met deze buitengewone waardeverminderingen, dan kan de buitengewone waardevermindering worden toegelicht als gebeurtenissen na balansdatum.

B2 Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen

B2.1 Materiële vaste activa

ALGEMEEN

101 In deze paragraaf worden de volgende begrippen gehanteerd:

Materiële vaste activa zijn activa:

- a. die door de onderneming worden aangehouden voor gebruik in de productie of levering van goederen of diensten, voor verhuur aan anderen of voor bestuurlijke doeleinden; en
- b. waarvan men verwacht dat ze de uitoefening van de werkzaamheid van de rechtspersoon duurzaam (gedurende langer dan één periode) dienen.

De kostprijs is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van een actief die wordt betaald of de reële waarde van een andere vergoeding die wordt verstrekt ter verkrijging of vervaardiging van een actief.

De boekwaarde is het bedrag waarvoor een actief in de balans is opgenomen.

Afschrijving is de systematische allocatie van het af te schrijven bedrag van een actief over zijn gebruiksduur.

Het af te schrijven bedrag is de kostprijs van een actief, of een ander bedrag dat de kostprijs vervangt, verminderd met zijn restwaarde.

102 Zolang een onroerende zaak nog niet voldoet aan de definitie van ‘vastgoedbelegging’, volgens paragraaf 2 van dit hoofdstuk, vindt verwerking en waardering plaats volgens deze paragraaf, bijvoorbeeld omdat de onroerende zaak nog in aanbouw of ontwikkeling is.

103 Hoofdstuk B11 Leasing is van toepassing indien via een lease-overeenkomst (inclusief bepalingen inzake erfpacht) het recht van gebruik van een materieel vast actief wordt verkregen. Deze paragraaf is van toepassing zodra dergelijke activa in de balans van de rechtspersoon (lessee) zijn opgenomen.

104 Onder de materiële vaste activa worden volgens artikel 2:366 BW verstaan de volgende categorieën:

- bedrijfsgebouwen en -terreinen;
- machines en installaties;
- andere vaste bedrijfsmiddelen, zoals technische en administratieve uitrusting;
- materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa;
- niet aan het productieproces dienstbare materiële vaste activa.

Deze categorieën hoeven niet afzonderlijk gepresenteerd te worden.

VERWERKING EN WAARDERING

105 Een materieel vast actief wordt slechts als actief verwerkt indien:

- a. het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het actief zullen toekomen aan de rechtspersoon; en
- b. de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

106 Materiële vaste activa in bestelling worden niet in de balans verwerkt aangezien investeringsverplichtingen niet voldoen aan bovenstaande activeringscriteria maar zijn aan te merken als niet afgewikkelde overeenkomsten.

107 De eerste waardering van een materieel vast actief geschiedt tegen de kostprijs. De kostprijs omvat de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om het actief op zijn plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

De begrippen verkrijgings- en vervaardigingsprijs zijn nader omschreven in hoofdstuk A2 paragraaf 2 Prijsgrondslagen alinea 202.

108 De kostprijs van een materieel vast actief dat door de rechtspersoon (lessee) via een financiële leasing wordt aangehouden, wordt bepaald volgens hoofdstuk B11 Leasing.

109 Kosten die gemaakt worden na de eerste verwerking worden als (onderdeel van) materiële vaste activa verwerkt indien ze voldoen aan de activeringscriteria van alinea 105. Kosten van herstel en kosten van groot onderhoud die gemaakt worden telkens na een langere gebruiksperiode worden verwerkt volgens alinea 120 tot en met 123.

110 Materiële vaste activa die geregeld worden vervangen en waarvan de gezamenlijke waarde van ondergeschikte betekenis is, kunnen op grond van artikel 2:385 lid 3 BW worden opgenomen tegen een vaste hoeveelheid en waarde, indien de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn.

111 De verwerking van kosten in de boekwaarde van een materieel vast actief wordt beëindigd zodra het actief op de plaats is en zich in de staat bevindt noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

112 Na de eerste verwerking worden materiële vaste activa gewaardeerd volgens het kostprijsmodel of het actuele waarde model. Eén van beide methodes moet worden toegepast op iedere categorie materiële vaste activa.

Kostprijsmodel

113 Indien een materieel vast actief wordt gewaardeerd volgens het kostprijsmodel wordt het actief gewaardeerd tegen de kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve waardeverminderingverliezen.

Actuele waarde model

114 Indien een materieel vast actief wordt gewaardeerd tegen de actuele waarde, komen in aanmerking:

- de vervangingswaarde op het moment van de herwaardering, verminderd met cumulatieve afschrijvingen;
- de bedrijfswaarde, indien deze lager is dan de vervangingswaarde;
- de opbrengstwaarde, indien is besloten het actief te verkopen.

De bepaling van de actuele waarde wordt voldoende regelmatig uitgevoerd en vindt plaats voor de volledige categorie van materiële vaste activa waartoe dat actief behoort.

115 Wijzigingen in de actuele waarde komen in beginsel tot uitdrukking in een herwaarderingsreserve. In hoofdstuk B8 Eigen vermogen zijn de bepalingen opgenomen voor de herwaarderingsreserve.

Afschrijvingen

116 Materiële vaste activa met een beperkte gebruiksduur worden afzonderlijk afgeschreven, onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar, volgens een stelsel dat op de verwachte gebruiksduur is afgestemd (artikel 2:386 lid 4 BW). De afschrijvingsmethode wordt gebaseerd op het verwachte gebruikspatroon van het actief, volgens de aanwending van de toekomstige prestatie-eenheden van het actief.

117 Het af te schrijven bedrag wordt stelselmatig aan de gebruiksduur toegerekend en vangt aan wanneer het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik. Bij het bepalen van de gebruiksduur wordt ook rekening gehouden met factoren anders dan alleen het gebruik, bijvoorbeeld technische of economische veroudering. Op grond wordt in principe niet afgeschreven, aangezien grond een onbeperkte gebruiksduur heeft.

118 Indien de verwachte gebruiksduur, het verwachte gebruikspatroon of de restwaarde wijzigt, is sprake van een schattingswijziging (zie hoofdstuk A3 paragraaf 2 Schattingswijzigingen).

119 De periodieke afschrijvingskosten worden verwerkt in de winst- en verliesrekening, tenzij deze worden verwerkt in de boekwaarde van een ander actief.

Kosten van herstel

120 Indien voor een materieel vast actief sprake is van kosten van herstel en deze verplichting wordt veroorzaakt door het neerzetten van het actief worden de kosten verwerkt:

- als onderdeel van de boekwaarde van het actief (onder het treffen van een voorziening voor het gehele bedrag); dan wel
- via de opbouw van een voorziening over de gebruiksduur van het actief.

121 Indien voor een materieel vast actief sprake is van kosten van herstel als gevolg van het uitoefenen van de activiteiten van de rechtspersoon wordt een voorziening voor het herstel getroffen naar mate de activiteiten plaatsvinden.

Kosten van groot onderhoud

122 Indien aan een materieel vast actief telkens na een langere gebruikperiode groot onderhoud wordt verricht, worden de kosten in direct verband met het groot onderhoud verwerkt:

- in de boekwaarde van het actief, indien is voldaan aan de activeringscriteria in alinea 105. De kosten van groot onderhoud zullen veelal een andere gebruiksduur hebben dan de rest van het actief en worden aangemerkt als een afzonderlijk af te schrijven bestanddeel. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen worden gedesinvesteerd in overeenstemming met alinea 129;
- via een onderhoudsvoorziening. De toevoegingen aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt. Als de kosten uitgaan boven de boekwaarde van de voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt in de winst- en verliesrekening; of
- in de winst- en verliesrekening.

De verwerking van kosten van groot onderhoud moet voor alle soortgelijke activa op dezelfde wijze plaatsvinden.

123 Indien niet is voldaan aan de activeringscriteria in alinea 105 en de kosten niet via een onderhoudsvoorziening worden verwerkt, worden de kosten van groot onderhoud in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen

124 Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een bijzondere vermindering van hun waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is (artikel 2:387 lid 4 BW). Hoofdstuk A2 paragraaf 3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa is van toepassing voor de bepaling of sprake is van een bijzondere waardevermindering en voor de bepaling van de omvang van de bijzondere waardevermindering van een materieel vast actief.

125 Vergoedingen van derden voor bijzondere waardevermindervers verliezen van materiële vaste activa of voor het verlies van een actief, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening op het moment dat de toekenning van de vergoeding waarschijnlijk is.

VERWERKING BIJ BUITENGEBRUIKSTELLING OF DESINVESTERING

Buitengebruikstelling

126 Indien materiële vaste activa buiten gebruik zijn gesteld worden de activa gewaardeerd tegen de boekwaarde of lagere opbrengstwaarde, of, onder toepassing van een incidentele herwaardering, tegen de hogere opbrengstwaarde, indien het kostprijsmodel wordt gehanteerd, dan wel tegen de opbrengstwaarde indien het actuele waarde model wordt gehanteerd en besloten is de materiële vaste activa te verkopen. Buitengebruikstelling houdt in dat het materieel vast actief niet meer ingezet wordt in de bedrijfsuitoefening van de rechtspersoon en ook zelfstandig geen opbrengsten genereert via de aanwending van de toekomstige prestatie-eenheden van het actief, anders dan via de vervreemding van het actief.

127 Indien het kostprijsmodel wordt toegepast is het mogelijk om het buitengebruikgestelde actief te waarden tegen de opbrengstwaarde, indien deze belangrijk hoger is dan de boekwaarde en indien besloten is tot verkoop. Deze incidentele herwaardering wordt verwerkt in een herwaarderingsreserve. Bij de realisatie van de herwaardering wordt de waarde stijging als een afzonderlijke post in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Desinvestering

128 De boekwaarde van een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht.

129 Indien de kostprijs van een vervangend bestanddeel wordt verwerkt in de boekwaarde van een materieel vast actief, dan wordt de boekwaarde van het vervangen bestanddeel gedesinvesteerd, ongeacht of het vervangen bestanddeel afzonderlijk werd afgeschreven. De kostprijs van de vervanging mag gebruikt worden ter bepaling van de kostprijs van het vervangen bestanddeel op het moment dat het verkregen of vervaardigd werd.

130 Het boekresultaat (het verschil tussen de eventuele netto-opbrengst bij vervreemding en de boekwaarde van het actief) wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

TOELICHTING

131 In de toelichting wordt de volgende informatie opgenomen:

a. de grondslagen van waardering voor de bepaling van de kostprijs en/of de actuele waarde;

- b. de wijze van verwerking van kosten van herstel en kosten van groot onderhoud;
- c. de gebruikte afschrijvingsmethoden;
- d. de gebruiksduur of toegepaste afschrijvingspercentages;
- e. de aard en de omvang van overige mutaties die van belang zijn; en
- f. indien rente over vreemd vermogen is geactiveerd als onderdeel van de kostprijs, de gedurende de verslagperiode geactiveerde rente (zie hoofdstuk B16 Rentelasten).

132 Tevens worden de volgende toelichtingen opgenomen:

- a. het bestaan en aard van beperkingen op eigendom;
- b. materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen;
- c. het bedrag aan contractuele investeringsverplichtingen inzake materiële vaste activa;
- d. het totaal te verwachten bedrag van de kosten van herstel, indien de tweede verwerkingsmethode van alinea 120 wordt toegepast.

133 Volgens hoofdstuk A2 paragraaf 3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa moet een toelichting worden gegeven over materiële vaste activa die bijzondere waardeverminderingen hebben ondergaan.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

134 Het verwerven van materiële vaste activa kan totstandkomen via een ruiltransactie. Voor de vaststelling van de kostprijs bij ruiltransacties wordt verwezen naar hoofdstuk 212 Materiële vaste activa.

135 De verwerking van wijzigingen in de actuele waarde van materiële vaste activa en de verwerking van wijzigingen van de kosten van herstel worden behandeld in hoofdstuk 212 Materiële vaste activa.

136 In de bijlage van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa zijn diverse voorbeelden opgenomen over de wijze van verwerking van:

- cumulatieve afschrijvingen bij herwaarderingen;
- schattingswijzigingen van afschrijvingen;
- de kosten van herstel;
- de kosten van groot onderhoud.

B2.2 Vastgoedbeleggingen

214 Een gebruiksrecht in een onroerende zaak dat bij een lessee als operationele lease classificeert kan door de lessee worden verantwoord als een vastgoedbelegging indien en voor zover dit gebruiksrecht in een onroerende zaak voldoet aan de definitie van een vastgoedbelegging en de lessee de waarderingsgrondslag actuele waarde voor het desbetreffende actief hanteert overeenkomstig alinea 206. Voor de verwerking en waardering van dergelijke gebruiksrechten wordt verwezen naar de RJ-bundel hoofdstuk 213 Vastgoedbeleggingen.

B3 Financiële vaste activa en consolidatie

B3.1 Financiële vaste activa

119a¹ Bij de waardering van de belangen in een deelneming met een negatief eigen vermogen worden tevens in aanmerking genomen de andere langlopende belangen in de deelneming die feitelijk moeten worden aangemerkt als een onderdeel van de netto-investering. Zo is een post waarvan de afwikkeling niet in de nabije toekomst wordt verwacht en die in de nabije toekomst waarschijnlijk niet zal worden afgewikkeld, in wezen een verhoging van de investering in de deelneming. Voor zover na de afboeking van de hiervoor bedoelde posten nog vorderingen openstaan vindt de beoordeling van verdere

waardeverminderingen plaats op basis van hoofdstuk A2.3 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa. Dit geldt ook voor de andere vorderingen op de deelneming die niet tot de netto-investering behoren.

¹ Deze alinea heeft de status van ontwerp-Richtlijn.

B3.3 Consolidatie

PERSONAL HOLDING

~~305*—Onder een personal holding wordt verstaan een rechtspersoon, waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon (en eventuele andere natuurlijke personen die met deze natuurlijke persoon nauw in (familie)relatie staan), die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon waarborgt en structureert en uitsluitend om die reden alleen of samen met andere rechtspersonen een belang houdt in de onderliggende vennootschap.~~

~~306*—Een personal holding die de meerderheid van de aandelen in een andere vennootschap bezit heeft vaak op grond van dit aandeelhouderschap de meerderheid van de stemrechten in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van deze vennootschap en de meerderheid van de economische voordelen van deze vennootschap. Dat betekent echter nog niet noodzakelijkerwijs dat de personal holding dan aan het hoofd van de groep staat en de vennootschap waarvan de aandelen worden gehouden door de personal holding een van de personal holding beleidsafhankelijke maatschappij is.~~

Voorbeeld

~~BV A houdt als personal holding alle aandelen in Holding BV B welke vennootschap alle aandelen houdt in de werkmaatschappijen BV C, BV D en BV E. Beoordeeld moet worden of BV A aan het hoofd van de groep staat. Dat is het geval als er tussen BV A en BV B sprake is van een groepsrelatie, waarbij BV A het feitelijke beleidsbepalende groepshoofd is en BV B de beleidsafhankelijke rechtspersoon. Als er tussen BV A en BV B geen sprake is van een groepsrelatie zal BV B normaliter het groepshoofd zijn en BV C, BV D en BV E groepsmaatschappijen van BV B.~~

~~Volgens alinea 103 is sprake van een groepsrelatie tussen de personal holding en de onderliggende rechtspersoon als de personal holding feitelijk beleidsbepalend is in die rechtspersoon. Het begrip groepsrelatie is in zijn algemeenheid nader uitgewerkt in alinea 104. Meer specifiek uitgewerkt is de personal holding slechts dan geen groepshoofd (en kwalificeert de rechtspersoon onder de personal holding veelal als groepshoofd) en is daarom niet consolidatieplichtig indien aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:~~

~~— De personal holding heeft het karakter van een holdingmaatschappij en verricht geen andere activiteiten dan het houden van een aandelenbelang in de onderliggende vennootschap, het in eigen beheer houden van pensioenaanspraken of andere oudedagsvoorzieningen van de directeur groot-aandeelhouder en het beleggen van de gelden voor de nakoming daarvan en het anderszins houden van beleggingen (waaronder vastgoedbeleggingen, ook als deze aan verbonden partijen worden verhuurd); de personal holding oefent dus ook niet het management uit over één of meerdere andere rechtspersonen of maatschappijen. Deze voorwaarde is inherent aan het voldoen aan de definitie van een personal holding zoals opgenomen in alinea 104.~~

~~— De personal holding houdt geen directe aandelenbelangen in één of meer werkmaatschappijen en houdt dus uitsluitend aandelenbelangen in vennootschappen die geen andere werkzaamheden verrichten dan het beheren en financieren van groepsmaatschappijen, deelnemingen en verbonden partijen.~~

~~— De personal holding heeft geen schulden aan kredietinstellingen of andere vergelijkbare schulden aan derden of verbonden partijen, uitgezonderd eventuele schulden aan de directeur groot-aandeelhouder. In dit verband wordt onder schulden aan kredietinstellingen niet verstaan een op balansdatum aanwezig relatief gering negatief banksaldo, waarbij de rechtspersoon door die kredietinstelling niet structureel wordt gefinancierd. Onder financieringsschulden worden ook niet verstaan de op balansdatum gebruikelijke schulden aan crediteuren en fiscale autoriteiten of schulden~~

~~met een overeenkomstig karakter.~~

~~— De personal holding heeft zich niet door middel van een rechtshandeling garant gesteld of zich medeaansprakelijk gesteld ten behoeve van een of meer onderliggende vennootschappen of maatschappijen.~~

PARTICIPATIEMAATSCHAPPIJEN

~~307* Participatiemaatschappijen hebben soms ook meerderheidsbelangen in hun participaties. Veelal kwalificeren deze participaties niet als groepsmaatschappij. Indien deze participaties wel als groepsmaatschappij kwalificeren kan de vrijstelling van artikel 2:407 lid 1 BW worden toegepast als er ten aanzien van deze participaties vanaf het moment van aankoop een concrete exit strategie is geformuleerd, zodanig dat duidelijk is dat deze participaties slechts gehouden worden om ze te vervreemden op een volgens de exit strategie gedefinieerd moment.~~

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

309 Onder een personal holding wordt verstaan een rechtspersoon, waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon (en eventuele andere natuurlijke personen die met deze natuurlijke persoon nauw in (familie)relatie staan), die uitsluitend de privébelangen van deze natuurlijke persoon waarborgt en structureert en uitsluitend om die reden alleen of samen met andere rechtspersonen een belang houdt in de onderliggende vennootschap.

Nadere bijzonderheden met betrekking tot de personal holding worden behandeld in hoofdstuk 217 Consolidatie.

310 In hoofdstuk 217 Consolidatie zijn nadere richtlijnen opgenomen met betrekking tot participatiemaatschappijen.

B4 Voorraden

B4.1 Algemeen

101 Voorraden zijn activa die worden aangehouden voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering, in het productieproces voor dergelijke verkoop of in de vorm van grond- en hulpstoffen die worden verbruikt tijdens het productieproces of tijdens het verlenen van diensten.

Onder de voorraden worden volgens artikel 2:369 BW verstaan:

- grond- en hulpstoffen;
- onderhanden werk;
- gereed product en handelsgoederen;
- vooruitbetalingen op voorraden.

Deze categorieën hoeven niet afzonderlijk te worden gepresenteerd.

Alleen de technische voorraad (gebaseerd op de fysiek aanwezige voorraad) wordt verwerkt in de balans. De economische voorraad (rekening houdend met voorverkopen en voorinkopen) wordt niet gehanteerd als basis voor verwerking of waardering in de balans. Zie ook alinea 109.

102 In paragraaf 2 van dit hoofdstuk worden besproken onderhanden projecten in opdracht van derden. Hieronder worden verstaan de in opdracht van derden voor rekening van die derden in uitvoering zijnde werken en opdrachten tot constructie van een actief of combinatie van activa, waarvan op de balansdatum nog geen oplevering respectievelijk voltooiing heeft plaatsgevonden. Ook de verwerking en waardering van onderhanden werk met betrekking tot dienstverlenende rechtspersonen wordt behandeld in paragraaf 2. In deze paragraaf is het overige onderhanden werk aan de orde.

WAARDERING

103 Voorraden worden gewaardeerd tegen de kostprijs of de actuele waarde (artikel 2:384 lid 1 BW).

104 Indien voorraden worden gewaardeerd tegen de kostprijs, bestaat deze uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.

De toerekening van productiekosten en overige kosten geschiedt op systematische en consistente wijze. De productiekosten omvatten de vaste en variabele directe en indirecte productiekosten die voortvloeien uit de omzetting van grond- en hulpstoffen in gereed product. Toerekening van vaste indirecte productiekosten vindt plaats op basis van de normale capaciteit van de productiefaciliteiten. De kosten van de opslag, verkoop en aflevering van de voorraden en administratieve overheadkosten die niet bijdragen aan het op hun huidige plaats en in hun huidige staat brengen van voorraden mogen niet in de waardering van de voorraden worden opgenomen. Opslagkosten die noodzakelijk zijn voor een volgend productie- of bewerkingsproces of die noodzakelijk zijn omdat een langere tijd benodigd is om de voorraden geschikt te maken voor verkoop (bijvoorbeeld tijdens het proces van rijping) worden wel in de waardering van de voorraden opgenomen. Een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, mag in de waardering worden opgenomen (zie hoofdstuk A2 Verwerking en waardering, alinea 209 en verder).

105 Bij de verkrijgings- of vervaardigingsprijs worden de regels eerst-in, eerst-uit (Fifo), laatst-in, eerst-uit (Lifo) of soortgelijke methoden toegepast.

Bij toepassing van Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo, moet in de toelichting aanvullende informatie worden gegeven; zie verder alinea 110.

106 Gelijksortige bestanddelen van de voorraad met vergelijkbare aard en aanwending worden hetzelfde gewaardeerd (artikel 2:385 lid 2 BW). Indien de voorraden van grond- en hulpstoffen geregeld vervangen worden, de gezamenlijke waarde ervan van ondergeschikte betekenis is en de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn, mogen deze voorraden opgenomen worden tegen een vaste hoeveelheid en waarde (artikel 2:385 lid 3 BW).

107 Bij de waardering van de vlottende activa is het ingevolge de wet (artikel 2:387 lid 3 BW) toegestaan, rekening te houden met buitengewone waardeverminderingen, indien deze redelijkerwijs op korte termijn zijn te voorzien. Maar omdat een op korte termijn te voorziene buitengewone waardevermindering geen nadere informatie inhoudt over de feitelijke situatie per balansdatum, wordt aanbevolen deze wettelijke optie niet toe te passen.

108 Indien de opbrengstwaarde op balansdatum lager is dan de voorraadwaardering op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet de voorraad worden afgewaardeerd (artikel 2:387 lid 2 BW). De afwaardering geschiedt ten laste van de winst- en verliesrekening. Een dergelijke afwaardering mag slechts worden verwerkt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde van de voorraad. Grond- en hulpstoffen en halffabrikaten worden niet afgewaardeerd indien het gereed product naar verwachting tegen of boven de kostprijs wordt verkocht. Een afwaardering vindt dan plaats indien de opbrengstwaarde van het gereed product lager is dan de boekwaarde, rekening houdend met de geschatte kosten van voltooiing en van verkoop.

109 Voor zover uit afgesloten voorverkopen en/of voorinkopen van voorraden op balansdatum blijkt dat hier bij afwikkeling een verlies uit zal voortvloeien, moet hiermee rekening worden gehouden door middel van een 'Voorziening voor verlieslatende contracten' (zie hoofdstuk B10 Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen).

PRESENTATIE EN TOELICHTING

110 Toegelicht moet worden:

- a. de gehanteerde grondslagen van de waardering van de bestanddelen van voorraden en van de bepaling van het resultaat op goederentransacties en -posities, waaronder de vermelding van de toepassing van regels als Fifo, gewogen gemiddelde prijzen of Lifo;
- b. een uiteenzetting van de wijze van bepaling van de lagere opbrengstwaarde;
- c. het feit dat in de waardering van de voorraden rente over vreemd vermogen in aanmerking is genomen en voorts het bedrag dat gedurende de verslagperiode aan rente is geactiveerd in de voorraden;
- d. de boekwaarde van de voorraden die zijn gewaardeerd tegen de lagere opbrengstwaarde;
- e. het bedrag van de terugneming van een eerder verwerkte afwaardering tot de lagere opbrengstwaarde, alsmede de omstandigheden en/of gebeurtenissen die hebben geleid tot de terugneming van de afwaardering;
- f. de boekwaarde van de voorraden die ter zekerheid dienen voor schuldeisers.

Indien de Lifo-regel wordt toegepast, geschiedt waardering van de voorraad tegen prijzen die in beginsel geen weerspiegeling zijn van het prijsniveau per balansdatum. De wijze waarop de Lifo-regel wordt gehanteerd (op transactiebasis dan wel per periode) wordt toegelicht. De (gemiddelde) verkrijgings- of vervaardigingsprijzen, de Fifo-waarde of de actuele waarde van deze voorraden wordt dan in de toelichting vermeld.

Indien tot slot een aangegane verplichting tot aan- of verkoop van voorraden niet in de balans is opgenomen, moet de omvang indien van bijzondere betekenis en de looptijd worden toegelicht.

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

111 De verwerking en waardering van voorraden tegen actuele waarde, alsmede de toelichting daarop wordt toegelicht in hoofdstuk 220 Voorraden.

B8 Eigen vermogen

110 De omvang van de herwaarderingsreserve wordt bepaald in artikel 2:390 lid 3 BW. De herwaarderingsreserve is gelijk aan het verschil tussen de boekwaarde op basis van actuele waarde en de boekwaarde zoals die zou zijn geweest op basis van historische kosten.

De omvang van de brutoherwaardering wordt vastgesteld als de som van de (netto) herwaarderingsreserve en de in de voorziening voor latente belasting opgenomen verplichtingen ter zake van de herwaardering(en).

Op de herwaarderingsreserve worden waardeverminderingen op het actief, niet zijnde systematische afschrijvingen, in mindering gebracht met inachtneming van hetgeen hierboven is gesteld. Voor zover de herwaarderingsreserve onvoldoende is, wordt de afwaardering ten laste van het resultaat gebracht.

~~Indien de realisatie van de herwaarderingsreserve ten gunste van het resultaat wordt verwerkt, wordt dit ingevolge artikel 2:390 lid 4 BW afzonderlijk opgenomen binnen het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening.~~

² Indien een vermindering van de herwaarderingsreserve ten gunste van de winst- en verliesrekening wordt gebracht, dan wordt deze op een afzonderlijke regel van de winst- en verliesrekening gepresenteerd en niet in mindering gebracht op de bedrijfslasten of toegevoegd aan het netto-omzetresultaat. Deze regel wordt gepresenteerd direct voorafgaand aan de financiële baten en lasten als onderdeel van het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening.

² Deze richtlijn heeft de status van ontwerp-Richtlijn.

³ Indien een ongerealiseerde waardevermeerdering van een actief reeds ten gunste van de winst- en verliesrekening is gebracht – en in verband hiermee een herwaarderingsreserve is gevormd – dan wordt de daaropvolgende realisatie van de herwaardering rechtstreeks in de overige reserves verwerkt.

³ Deze richtlijn heeft de status van ontwerp-Richtlijn.

B9 Verplichtingen/Schulden

B9.1 Algemeen

~~104 — Langlopende schulden die volgens overeenkomst binnen een jaar tot afwikkeling komen, moeten als langlopende schuld gerubriceerd blijven indien de rechtspersoon voornemens is de betreffende schuld te herfinancieren op langetermijnbasis, en tevens deze herfinanciering ook is geformaliseerd vóór het moment van opmaken van de jaarrekening.~~

104 Schulden (inclusief schulden zonder betalingstermijn) worden gerangschikt onder de kortlopende schulden als deze binnen 12 maanden na balansdatum kunnen worden opgeëist en onder de langlopende schulden als dit niet het geval is.

Indien de rechtspersoon op balansdatum voor een schuld een overeenkomst tot herfinanciering op lange termijnbasis heeft, wordt de desbetreffende schuld als langlopende schuld gerubriceerd.

Een schuld wordt als langlopende schuld gerubriceerd indien een rechtspersoon op balansdatum voornemens is én het recht heeft onder de geldende leningsvoorwaarden de schuld te herfinancieren voor een termijn van minimaal 12 maanden na balansdatum. Indien de rechtspersoon op balansdatum niet het recht heeft onder de geldende leningsvoorwaarden de schuld te herfinancieren voor een termijn van minimaal 12 maanden na balansdatum, maar de herfinanciering is contractueel overeengekomen vóór het moment van opmaken van de jaarrekening, is het toegestaan deze schuld als langlopend te rubriceren. De toepassing van deze optie wordt dan toegelicht.

Met bepalingen inzake de bevoegdheid tot vervroegde aflossing door de schuldenaar wordt rekening gehouden, indien voor het moment van opmaken van de jaarrekening de vervroegde aflossing heeft plaatsgevonden dan wel de vervroegde aflossing is overeengekomen.

B9.2 Langlopende schulden

PRESENTATIE EN TOELICHTING

~~206 — Indien een langlopende schuld onder bepaalde omstandigheden direct of op korte termijn opeisbaar is, wordt deze schuld als kortlopende schuld gerubriceerd. Indien bedoelde omstandigheden zich niet voordoen, maar dicht worden benaderd, moeten de belangrijkste voorwaarden ten aanzien van de opeisbaarheid van de schuld worden vermeld.~~

206 Indien op balansdatum niet wordt voldaan aan de leningsvoorwaarden van een langlopende leningsovereenkomst met als gevolg dat de schuld direct opeisbaar wordt, rubriceert de rechtspersoon de schuld als kortlopend.

Indien echter op of voor balansdatum met de schuldeiser een herstelperiode is overeengekomen en daarom onmiddellijke opeising niet mogelijk is, blijft de schuld als langlopend geclassificeerd, mits de herstelperiode minimaal tot 12 maanden na balansdatum loopt. Indien pas na balansdatum doch voor het moment van opmaken van de jaarrekening overeenstemming wordt bereikt door de rechtspersoon met de schuldeiser over een herstelperiode waardoor de lening niet binnen 12 maanden na balansdatum

opeisbaar is, is het toegestaan de schuld als langlopend te classificeren. De toepassing van deze optie wordt dan toegelicht.

Uit artikel 2:375 lid 6 BW volgt dat het bedrag van de in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende leningen afzonderlijk in de toelichting moet worden vermeld, indien deze aflossingsbedragen zijn opgenomen onder de langlopende schulden. Ten behoeve van het wettelijk vereiste inzicht wordt aanbevolen het bedrag van de in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende leningen, te rubriceren onder de kortlopende schulden. Op deze wijze wordt het inzicht dat de balans biedt omtrent de liquiditeit van de rechtspersoon vergroot.

B10 Voorzieningen en niet in de balans opgenomen verplichtingen

B10.1 Voorzieningen

ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL

127 Voor de bepalingen inzake voorzieningen voor verwijderingsverplichtingen wordt verwezen naar alinea 428 en volgende, in hoofdstuk 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa.

B11 Leasing

Leaseclassificatie

~~106 Lease-overeenkomsten ter zake van grond en gebouwen dienen volgens dezelfde criteria te worden geclassificeerd als andere lease-overeenkomsten.~~

106 Lease-overeenkomsten ter zake van grond en gebouwen worden volgens dezelfde criteria geclassificeerd als andere lease-overeenkomsten. Hierbij is het toegestaan om de bestanddelen grond en gebouwen van een lease-overeenkomst voor grond en gebouwen in het kader van de lease-classificatie afzonderlijk in beschouwing te nemen.

Verwerking van financiële leasing in de jaarrekening van de lessee

~~107 Bij financiële leasing dienen het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij aangaan van de overeenkomst in de balans van de lessee te worden verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de lease-overeenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de verplichte leasetermijnen gedurende de leaseperiode. De bij deze contant making toe te passen rentevoet is de impliciete rentevoet. Als deze rentevoet niet praktisch te bepalen is, dient de rentevoet te worden gehanteerd waartegen de lessee anders het aankoopbedrag had kunnen lenen.~~

107 Bij financiële leases worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij de aanvang van de leaseperiode in de balans van de lessee verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de verplichte leasetermijnen gedurende de leaseperiode. Beide worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de lease-overeenkomst. De bij de berekening van deze contante waarde toe te passen rentevoet is de impliciete rentevoet. Als deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De marginale rentevoet

[mag ook gehanteerd worden indien het aannemelijk is dat deze niet materieel zal afwijken van de impliciete rentevoet.](#)

B13 Winst- en verliesrekening

Buitengewone posten

[115 Voorbeelden van gebeurtenissen of transacties die niet leiden tot posten die als buitengewoon worden aangemerkt zijn:](#)

- [nadelen die voortvloeien uit reorganisaties;](#)
- [nadelen die voortvloeien uit verslechterende marktomstandigheden, zoals bijzondere waardeverminderingen van vaste activa en afboekingen van debiteuren;](#)
- [resultaten die voortvloeien uit verkoop van groepsmaatschappijen, deelnemingen en andere vaste activa.](#)

[ONDERWERPEN DIE WORDEN BEHANDELD IN DE RJ-BUNDEL](#)

[116 De verwerking van verkooptransacties met terug \(ver\) koopovereenkomsten wordt toegelicht in in bijlage 2 bij hoofdstuk 270 De winst- en verliesrekening.](#)

B15 Belastingen naar de winst

Herwaardering

111 De wet staat toe dat [bepaalde](#) activa tegen actuele waarde worden opgenomen of worden geherwaardeerd, met uitzondering van kosten van goodwill die van derden is verkregen en vooruitbetalingen op immateriële vaste activa. Soms wordt de herwaardering of afwaardering fiscaal niet gevolgd en wordt de fiscale boekwaarde niet aangepast. Het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de fiscale boekwaarde is een belastbaar of verrekenbaar tijdelijk verschil dat in beginsel leidt tot een latente belastingverplichting of vordering. [Artikel 2:390 lid 5 BW schrijft voor dat in de toelichting wordt uiteengezet of en op welke wijze in samenhang met de herwaardering rekening wordt gehouden met de invloed van belastingen op het vermogen en resultaat. Hieruit kan worden afgeleid dat de wet het vormen van een latentie niet verplicht. Het vormen van een latentie heeft echter een sterke voorkeur.](#)